

ZAKON O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O VANPARNIČNOM POSTUPKU

Član 1

U Zakonu o vanparničnom postupku ("Službeni list RCG", broj 27/06) u članu 1 stav 2 riječi:
"Zakona o parničnom postupku ("Službeni list RCG", br. 22/04 i 28/05)," zamjenjuju se riječju "zakona".

Član 2

U članu 12 poslije stava 1 dodaje se novi stav koji glasi:

"U postupku utvrđivanja vremena i mjesta rođenja mjesno je nadležan svaki stvarno nadležan sud."

Dosadašnji st. 2 i 3 postaju st. 3 i 4.

Član 3

U čl. 24, 43, 62, 66, 67, 92 i 99 riječi: "matična knjiga" u različitom padežu zamjenjuju se riječima:
"matični registar" u odgovarajućem padežu.

Član 4

Poslije člana 28 dodaje se novi član koji glasi:

"Član 28a

Izrazi koji se u ovom zakonu koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu."

Član 5

U članu 33 riječi: "organ lokalne uprave nadležan za vođenje matičnih knjiga" zamjenjuju se riječima: "organ nadležan za vođenje matičnih registara".

Član 6

U članu 35 stav 2 mijenja se i glasi:

"Sud neće saslušati lice prema kome se postupak vodi ako bi to moglo da bude štetno po njegovo zdravlje ili ako saslušanje uopšte nije moguće, s obzirom na duševno ili fizičko stanje tog lica."

Član 7

U članu 46 stav 2 riječi: "Zakonom o zaštiti i ostvarivanju prava mentalno oboljelih lica ("Službeni list RCG", br. 32/05)" zamjenjuju se riječima: "zakonom kojim se uređuje zaštita i ostvarivanje prava mentalno oboljelih lica".

Član 8

U članu 48 poslije stava 1 dodaju se tri nova stava koji glase:

"Lice o čijem se prisilnom smještaju u psihijatrijskoj ustanovi odlučuje, u toku postupka mora imati advokata.

Lice iz stava 2 ovog člana, koje nije u mogućnosti da obezbijedi advokata, ima pravo na besplatnu pravnu pomoć kao lice slabog imovnog stanja, u skladu sa zakonom kojim se uređuje besplatna pravna pomoć.

Ukoliko lice iz stava 2 ovog člana ne angažuje advokata niti ispunjava uslove za besplatnu pravnu pomoć, sud će po službenoj dužnosti postaviti advokata po redoslijedu sa spiska advokata koji sudu dostavlja Advokatska komora Crne Gore."

Član 9

Poslije člana 48 dodaju se dva nova člana koji glase:

"Član 48a

Sud je dužan da u roku od tri dana od dana prijema prijave ili saznanja iz člana 48 stav 1 ovog zakona, održi ročište u psihijatrijskoj ustanovi u kojoj je prisilno zadržano mentalno oboljelo lice.

Sud će saslušati lice o čijem se prisilnom smještaju odlučuje ukoliko je to lice u mogućnosti da shvati značaj i pravne posljedice učešća u postupku i ukoliko to nije štetno po njegovo zdravlje.

Član 48b

Sud je dužan da ispita sve okolnosti koje su od značaja za donošenje odluke o prisilnom smještaju mentalno oboljelog lica, a posebno da pribavi nalaz i mišljenje vještaka psihijatra koji nije zaposlen u psihijatrijskoj ustanovi u kojoj je lice prisilno zadržano, o opravdanosti razloga za prisilni smještaj i u pogledu sposobnosti mentalno oboljelog lica da shvati značaj i pravne posljedice svog učešća u postupku.

Pisani nalaz i mišljenje iz stava 1 ovog člana, vještak psihijatar dostavlja sudu u roku od tri dana nakon što lično obavi pregled mentalno oboljelog lica.

Troškovi vještačenja iz stava 1 ovog člana, isplaćuju se iz sredstava suda."

Član 10

U članu 50 stav 1 mijenja se i glasi:

"Lice koje je smješteno u psihijatrijsku ustanovu može se podvrgnuti potrebnim mjerama liječenja, u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita i ostvarivanje prava mentalno oboljelih lica."

Član 11

U članu 52 poslije stava 1 dodaje se novi stav koji glasi:

"Prilikom donošenja odluke po predlogu iz stava 1 ovog člana, sud sprovodi postupak u skladu sa članom 48b ovog zakona."

Član 12

U članu 53 stav 1 poslije riječi "zastupnik" dodaju se zarez i riječi: "advokat, ukoliko ga ima".

Član 13

U poglavlju II. **UREĐENJE PORODIČNIH ODNOSA** dodaje se nova glava i devet novih članova koji glase:

"GLAVA TREĆA A

Utvrđivanje vremena i mjesta rođenja

Član 70a

U postupku utvrđivanja vremena i mjesta rođenja sud utvrđuje vrijeme i mjesto rođenja lica koje nije upisano u matični registar rođenih, kao i djeteta koje je rođeno van zdravstvene ustanove, a vrijeme i mjesto njegovog rođenja se ne može utvrditi u skladu sa zakonom kojim se uređuje vođenje matičnih registara.

Postupak iz stava 1 ovog člana, može pokrenuti lice čije se vrijeme i mjesto rođenja utvrđuje, lice koje za to ima neposredni pravni interes, organ starateljstva, a za dijete rođeno van zdravstvene ustanove i druga lica koja prijavljuju rođenje u skladu sa zakonom kojim se uređuje vođenje matičnih registara.

Predlog za utvrđivanje vremena i mjesta rođenja za lice koje nije upisano u matični registar rođenih mora da sadrži podatke o licu čije se vrijeme i mjesto rođenja utvrđuje, ukoliko su poznati, dokaze kojima se te činjenice mogu utvrditi ili učiniti vjerovatnim, kao i druge činjenice koje mogu biti od značaja za utvrđivanje vremena i mjesta rođenja.

Ukoliko predlog iz stava 3 ovog člana nije podnijelo lice čije se vrijeme i mjesto rođenja utvrđuje, niti organ starateljstva, predlog mora da sadrži i činjenice iz kojih proizilazi neposredan pravni interes, osim ukoliko se utvrđuje vrijeme i mjesto rođenja djeteta rođenog van zdravstvene ustanove.

U roku od 30 dana od dana prijema predloga iz stava 3 ovog člana, sud provjerava da li je lice upisano u matični registar rođenih pribavljanjem izvoda iz evidencije organa nadležnog za vođenje matičnog registra rođenih.

Ako sudu ne bude dostavljen izvod iz evidencije u roku iz stava 5 ovog člana, smatra se da lice čije se vrijeme i mjesto rođenja utvrđuje nije upisano u matični registar rođenih.

Ako postoji sumnja da je lice čije se vrijeme i mjesto rođenja utvrđuje imalo boravište u stranoj državi, sud će zastati sa postupkom dok ne pribavi potrebna obavještenja od nadležnih organa strane države, u skladu sa pravilima o međunarodnoj pravnoj pomoći.

Član 70b

Po prijemu izvoda, odnosno po proteku roka za dostavljanje izvoda iz člana 70a stav 5 ovog zakona, sud zakazuje ročište na koje će pozvati predlagače i lice čije se vrijeme i mjesto rođenja utvrđuje i izvešće potrebne dokaze.

U postupku utvrđivanja vremena i mjesta rođenja lica, sud mora da sasluša najmanje dva punoljetna svjedoka, čiji identitet utvrđuje uvidom u javnu ispravu sa fotografijom.

Sud može odrediti da doktor medicine odgovarajuće specijalnosti pregleda lice čije se vrijeme i mjesto rođenja utvrđuje i dostavi nalaz i mišljenje o starosti tog lica.

Član 70c

Rješenje kojim se utvrđuje vrijeme i mjesto rođenja sadrži: ime i prezime lica čije se vrijeme i mjesto rođenja utvrđuje, pol, dan, mjesec, godinu i čas rođenja, mjesto rođenja, kao i podatke o njegovim roditeljima, ako su poznati.

Član 70d

Ako sud ne može da utvrdi vrijeme rođenja, smatra se da je lice rođeno 1. januara u 00:01 časova one godine za koju se na osnovu izvedenih dokaza može uzeti da je vjerovatno godina njegovog rođenja.

Ako sud ne može da utvrdi mjesto rođenja, kao mjesto rođenja smatra se grad, odnosno opština za koju se na osnovu izvedenih dokaza može uzeti da je vjerovatno mjesto rođenja, a ako se mjesto rođenja ne može utvrditi na taj način, smatra se da je lice rođeno u mjestu gdje je nađeno, odnosno gdje je imalo boravište u vrijeme podnošenja predloga za utvrđivanje vremena i mjesta rođenja.

Član 70e

Protiv rješenja iz člana 70c ovog zakona može se izjaviti žalba, u roku od 15 dana od dana dostavljanja.

Član 70f

U postupku za utvrđivanje vremena i mjesta rođenja predlagač je oslobođen obaveze plaćanja takse, a troškovi vještačenja u tom postupku isplaćuju se iz sredstava suda.

Član 70g

Pravosnažno rješenje o vremenu i mjestu rođenja sud dostavlja organu nadležnom za vođenje matičnog registra rođenih, u roku od osam dana od dana pravosnažnosti, radi upisa činjenice rođenja.

Član 70h

Ako se naknadno utvrdi da je lice čije se vrijeme i mjesto rođenja utvrđuje već upisano u matični registar rođenih, sud koji je donio rješenje iz člana 70c ovog zakona, po službenoj dužnosti pokreće i sprovodi postupak radi stavljanja van snage tog rješenja.

Pravosnažno rješenje o stavljanju van snage rješenja iz stava 1 ovog člana sud će, u roku od osam dana od dana pravosnažnosti, dostaviti organu nadležnom za vođenje matičnog registra rođenih.

Član 70i

Pravosnažno okončan postupak za utvrđivanje vremena i mjesta rođenja neće se ponavljati i kad postoje uslovi za ponavljanje postupka u skladu sa Zakonom o parničnom postupku, već učesnik svoja prava može ostvariti u parničnom postupku."

Član 14

U članu 72 poslije stava 1 dodaje se novi stav koji glasi:

"Postupak za prestanak produženog roditeljskog prava, pored lica iz stava 1 ovog člana, pokreće se i na predlog djeteta."

Član 15

U glavi petoj u nazivu i čl. 75 i 76 riječ "oduzimanje" u različitom padežu zamjenjuje se riječima: "ograničenje, lišenje" u odgovarajućem padežu.

Član 16

U članu 78 stav 1 riječ "oduzimanje" zamjenjuje se riječima: "ograničenje, lišenje".

U stavu 2 riječ "oduzimanje" zamjenjuje se riječima: "ograničenje, lišenje", a riječi: "obavezno saslušavaju" zamjenjuju se riječima: "mogu saslušati".

Član 17

U članu 93 riječi: "sud utvrđuje" zamjenjuju se riječima: "utvrđuje se".

Član 18

Član 94 mijenja se i glasi:

"Postupak raspravljanja zaostavštine sprovodi se pred sudom, odnosno kod notara kao povjerenika suda.

Sud će povjeriti notaru sprovođenje postupka raspravljanja zaostavštine i dostaviti mu smrtovnicu, odnosno predlog kojim je pokrenut postupak raspravljanja zaostavštine.

Kad notar sprovodi radnje u postupku raspravljanja zaostavštine kao povjerenik suda ovlašten je, kao i sud, da preduzima radnje i donosi odluke, ako ovim zakonom nije drukčije propisano.

Notar ne može sprovesti postupak raspravljanja zaostavštine u slučaju kad je potrebno postaviti privremenog staraoca zaostavštine ili je istaknut zahtjev za izdvajanje zaostavštine od imovine nasljednika ili je potrebno odrediti mjere obezbjeđenja zaostavštine.

U slučajevima iz stava 4 ovog člana, postupak raspravljanja zaostavštine sprovodi sud koji je taj postupak povjerio notaru.

Kad je zahtjev za izdvajanje zaostavštine istaknut u predlogu kojim je pokrenut postupak raspravljanja zaostavštine, sud neće povjeriti sprovođenje postupka raspravljanja zaostavštine notaru."

Član 19

U članu 95 stav 2 poslije riječi "zaostavštine" briše se tačka i dodaju riječi: "u Crnoj Gori."

Član 20

Član 98 mijenja se i glasi:

"U postupku raspravljanja zaostavštine pred sudom sve izjave i predloge učesnika, izuzev izjava o odricanju od nasljeđa, mogu uzimati na zapisnik i savjetnici.

U postupku za raspravljanje zaostavštine kod notara sve izjave i predloge učesnika, izuzev izjava o odricanju od nasljeđa, mogu uzimati na zapisnik zamjenik notara i notarski saradnik."

Član 21

U članu 101 st. 1 i 2 riječi: "matična knjiga" u različitom padežu zamjenjuju se riječima: "matični registar" u odgovarajućem padežu, a poslije riječi "sud" dodaju se zarez i riječi: "odnosno notar".

Član 22

U članu 107 stav 1 mijenja se i glasi:

"Kad postupak raspravljanja zaostavštine sprovodi sud, popis i procjenu imovine vrši sudski službenik ili notar kojeg odredi taj sud. Popis i procjenu imovine može izvršiti i nadležni organ."

Član 23

U članu 108 st. 1 i 2 poslije riječi "sud" dodaju se zarez i riječi: "odnosno notar".

Član 24

U članu 112 poslije stava 2 dodaje se novi stav koji glasi:

"U slučajevima iz st. 1 i 2 ovog člana, kad se ostavinski postupak sprovodi kod notara, notar je dužan da vrati spise predmeta sudu koji mu je povjerio sprovođenje postupka raspravljanja zaostavštine."

Član 25

Član 113 mijenja se i glasi:

"Ako neko lice posjeduje ispravu za koju može pretpostaviti da je testament umrlog dužno je da je, bez odlaganja, preda najbližem osnovnom sudu.

Lice koje ima saznanja da je umrli sastavio testament i zna gdje se testament nalazi dužno je da, bez odlaganja, o tome obavijesti najbliži osnovni sud.

Sud je dužan da zatraži dostavljanje testamenta od lica kod koga se testament nalazi, odnosno da iz registra testamenata utvrdi činjenice o sačinjavanju i čuvanju testamenta."

Član 26

Poslije člana 119 dodaje se novi član koji glasi:

"119a

"Sprovođenje postupka raspravljanja zaostavštine sud povjerava notaru sa službenim sjedištem na području tog suda.

Kad na području suda više notara ima službena sjedišta, predmeti će im se dodjeljivati u rad ravnomjerno po abecednom redu ličnog imena notara."

Član 27

U članu 120, članu 121 stav 1, članu 122, članu 125, članu 127 st. 1, 2, 3 i 5, čl. 129, 130, 131 i 132, članu 133 st. 1 i 3, članu 137 stav 1, članu 138 stav 1 i članu 140 poslije riječi "sud" u različitom padežu dodaju se zarez i riječi: "odnosno notar" u odgovarajućem padežu.

Član 28

U članu 123 poslije stava 1 dodaje se novi stav koji glasi:

"U slučaju isticanja zahtjeva za izdvajanje zaostavštine u postupku raspravljanja zaostavštine kod notara, notar je dužan da vrati spise predmeta sudu koji mu je povjerio sprovođenje postupka raspravljanja zaostavštine."

Član 29

U članu 124 poslije stava 3 dodaje se novi stav koji glasi:

"Ako je u postupku raspravljanja zaostavštine kod notara predloženo određivanje mjera za obezbjeđenje zaostavštine, notar je dužan da vrati spise predmeta sudu koji mu je povjerio sprovođenje postupka raspravljanja zaostavštine."

Član 30

U članu 126 stav 1 poslije riječi "sud" u različitom padežu dodaju se zarez i riječi: "odnosno notar" u odgovarajućem padežu.

U stavu 3 poslije riječi "izvršiti" stavlja se tačka, a riječi: "(član 81 stav 3 tač. 1 i 2 Zakona o parničnom postupku)." brišu se.

Član 31

U članu 128 stav 2 poslije riječi "sudu" dodaju se zarez i riječi: "odnosno notaru".

U stavu 5 poslije riječi "sud" dodaju se zarez i riječi: "odnosno notar".

Član 32

Poslije člana 134 dodaje se šest novih članova koji glase:

"Član 134a

Protiv rješenja koje donosi notar može se izjaviti prigovor, u roku od osam dana od dana dostavljanja rješenja učesnicima u postupku.

O prigovoru iz stava 1 ovog člana odlučuje sud koji je notaru povjerio sprovođenje postupka raspravljanja zaostavštine.

Član 134b

Prigovor iz člana 134a ovog zakona podnosi se notaru koji je donio rješenje, u dovoljnom broju primjeraka za sud i učesnike u postupku.

Notar je dužan da prigovor iz stava 1 ovog člana dostavi učesnicima u postupku, a nakon toga da prigovor sa spisima predmeta, bez odlaganja, dostavi sudu.

Član 134c

Neblagovremen ili nedozvoljen prigovor sud će odbaciti.

Prigovor je neblagovremen ako je izjavljen poslije isteka zakonskog roka za njegovo izjavljivanje.

Prigovor je nedozvoljen ako ga je izjavilo lice koje nije ovlašćeno za izjavljivanje prigovora.

Član 134d

U postupku odlučivanja o prigovoru na rješenje o nasljeđivanju koje je donio notar, sud može u cjelosti ili djelimično rješenje potvrditi, preinačiti ili ukinuti.

U slučaju kad ukine u cjelosti ili djelimično rješenje iz stava 1 ovog člana, sud će odlučiti o ukinutom dijelu rješenja, nakon što sprovede potrebne radnje.

Ako sud ukine rješenje notara o prekidu postupka, dalji postupak će sam sprovesti i okončati.

Član 134e

Protiv rješenja suda iz člana 134d ovog zakona kojim je rješenje notara u cjelosti ili djelimično potvrđeno, odnosno preinačeno, može se izjaviti žalba, u roku od 15 dana od dana dostavljanja.

O žalbi iz stava 1 ovog člana odlučuje drugostepeni sud.

Protiv rješenja suda kojim je rješenje notara o nasljeđivanju u cjelosti ili djelimično ukinuto, odnosno kojim je rješenje notara o prekidu postupka ukinuto, nije dozvoljena posebna žalba.

Član 134f

Na rješenje o nasljeđivanju notara koje je postalo pravosnažno, notar će staviti potvrdu o pravosnažnosti."

Član 33

U članu 135 poslije riječi "sud" dodaju se zarez i riječi:"odnosno notar".

Član 34

Član 147 briše se.

Član 35

Član 148 mijenja se i glasi:

"Sud će notaru kojem je povjerio sprovođenje postupka raspravljanja zaostavštine oduzeti spise predmeta i postupak sam sprovesti ili povjeriti drugom notaru u slučaju:

- 1) da notar prestane da vrši notarske poslove;
- 2) da notar promijeni službeno sjedište na području drugog suda, u skladu sa zakonom kojim se uređuje notarska djelatnost;
- 3) nemogućnosti notara da zbog bolesti ili iz drugog razloga vrši notarske poslove;
- 4) očiglednog zanemarivanja zakonskih obaveza od strane notara; ili
- 5) postojanja drugih razloga po ocjeni suda.

Protiv odluke suda iz stava 1 ovog člana, nije dozvoljena žalba."

Član 36

U članu 149 stav 1 briše se.

Član 37

U članu 150 stav 1 riječi: "30 dana" zamjenjuju se riječima: "60 dana".

Član 38

Čl. 151 i 152 brišu se.

Član 39

Član 153 mijenja se i glasi:

"U postupku raspravljanja zaostavštine koji sprovodi notar dostavljanje se vrši u skladu sa Zakonom o parničnom postupku."

Član 40

U članu 154 riječi: "vršenju povjerenog posla" zamjenjuju se riječima: "sprovođenju postupka raspravljanja zaostavštine".

Član 41

Član 155 mijenja se i glasi:

"Notar može odbiti sprovođenje postupka raspravljanja zaostavštine i tražiti izuzeće iz razloga propisanih za izuzeće sudije u skladu sa Zakonom o parničnom postupku.

Učesnik u postupku raspravljanja zaostavštine može tražiti izuzeće notara iz razloga iz kojih se može tražiti izuzeće sudije u skladu sa Zakonom o parničnom postupku.

O zahtjevu za izuzeće notara odlučuje predsjednik suda koji mu je povjerio sprovođenje postupka raspravljanja zaostavštine.

Ukoliko zahtjev za izuzeće notara bude usvojen, predsjednik suda može donijeti odluku kojom se sprovođenje postupka raspravljanja zaostavštine povjerava drugom notaru ili će sud sam okončati postupak raspravljanja zaostavštine.

Ako zahtjev za izuzeće notara bude odbijen, notar će okončati započeti postupak raspravljanja zaostavštine.

Protiv rješenja kojim se zahtjev za izuzeće notara usvaja nije dozvoljena žalba, a protiv rješenja kojim se zahtjev odbija nije dozvoljena posebna žalba."

Član 42

Poslije člana 155 dodaju se tri nova člana koji glase:

"Član 155a

Nadzor nad radom notara kao sudskog povjerenika obavlja predsjednik suda koji mu je povjerio sprovođenje postupka raspravljanja zaostavštine.

Kad notar odbije da sprovede postupak raspravljanja zaostavštine ili kad sud odluči da mu oduzme predmet u tom postupku, predsjednik suda će narediti notaru da preda spise predmeta.

Ako notar ne preda spise predmeta u slučaju iz stava 2 ovog člana, predsjednik suda će po službenoj dužnosti naložiti predaju spisa predmeta.

Član 155b

Notar je dužan da spise predmeta iz člana 155a ovog zakona vrati sudu u izvorniku, a u svojoj arhivi zadržava prepise spisa predmeta.

Spisi predmeta o postupcima raspravljanja zaostavštine koji su pravosnažno okončani čuvaju se u arhivi suda.

Član 155c

Notar je dužan da o postupcima raspravljanja zaostavštine svakih šest mjeseci dostavlja izvještaj sudu koji mu je povjerio sprovođenje postupka raspravljanja zaostavštine."

Član 43

Član 156 briše se.

Član 44

U članu 157 riječi: "shodno odredbama Zakona o notarima" zamjenjuju se riječima: "prema Tarifi o naknadama za rad notara kao povjerenika suda u ostavinskom postupku".

Član 45

U članu 172 stav 2 riječi: "Zakonom o etažnoj svojini ("Službeni list RCG", br. 71/04)" zamjenjuju se riječima: "zakonom kojim se uređuje stanovanje i održavanje stambenih zgrada".

Član 46

U članu 175 stav 1 riječ "predlagača" zamjenjuje se riječima: "stranku čije pravo smatra manje vjerovatnim".

Član 47

U članu 178 stav 3 riječi: "po odredbama Zakona o izvršnom postupku ("Službeni list RCG", br. 23/04)" zamjenjuju se riječima: "u skladu sa zakonom kojim se uređuje izvršenje i obezbjeđenje".

Član 48

U članu 181 poslije riječi "oštećeni" briše se zarez i dodaje riječ "ili", a riječi: "ili sporni" brišu se.

Član 49

U članu 182 riječ "držalac" u različitom padežu zamjenjuje se riječju "korisnik" u odgovarajućem padežu.

Član 50

Poslije člana 235 dodaju se tri nova člana koji glase:

"Član 235a

Ako je prije stupanja na snagu ovog zakona donijeto prvostepeno rješenje u postupku prisilnog smještaja u psihijatrijsku ustanovu i postupku raspravljanja zaostavštine, kojim se postupak pred prvostepenim sudom okončava, dalji postupak sprovede se po pravilima vanparničnog postupka koja su važila do stupanja na snagu ovog zakona.

Ako nakon stupanja na snagu ovog zakona bude ukinuto prvostepeno rješenje iz stava 1 ovog člana, dalji postupak sprovede se po ovom zakonu.

Član 235b

Na području osnovnih sudova gdje do dana stupanja na snagu ovog zakona nijesu imenovani notari, postupke o raspravljanju zaostavštine sprovode nadležni sudovi do imenovanja notara za područja tih sudova.

Član 235c

Sud će povjeriti notaru sprovođenje postupka raspravljanja zaostavštine u predmetima u kojima do dana primjene ovog zakona nijesu preduzimate radnje."

Član 51

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore."

OBRAZLOŽENJE

I.USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku sadržan je u članu 16 tačka 5 Ustava Crne Gore, kojim je uređeno da se zakonom, u skladu sa Ustavom uređuju i druga pitanja od interesa za Crnu Goru.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Programom rada Vlade za 2014 godinu predviđeno je donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku u skladu sa Preporukama Savjeta UN za zaštitu ljudskih prava i Akcionog plana za implementaciju preporuka za UPR. Jedan od bitnih razloga zbog kojeg se pristupilo izmjenama i dopunama ovog Zakona je potreba da se odredbe ovog Zakona usaglasa sa pojedinim rješenjima iz važećih zakona kao što su: Zakon o notarima, Zakon o matičnim registrima, Zakon o zaštiti i ostvarivanju prava mentalno oboljelih lica, Porodični zakon, kao i da se pritom povede računa i o terminološkoj usklađenosti Zakona o vanparničnom postupku sa ovim zakonima. Imajući u vidu primjedbe stručne javnosti i građana Crne Gore, a prvenstveno UNHCR-a i Akcije za ljudska prava kao i državnih organa koji ovaj zakon primjenjuju u praksi (Centar za socijalni rad, Ministarstvo unutrašnjih poslova), Ministarstvo pravde je formiralo radnu grupu za preispitivanje pojedinih odredaba Zakona o vanparničnom postupku i izradi teksta Izmjena i dopuna ovog Zakona.

Izmjene i dopune Zakona o vanparničnom postupku su izvršene u dijelu zakona kojima se reguliše postupak oduzimanja i vraćanja poslovne sposobnosti, postupak za oduzimanje roditeljskog prava, postupak prisilnog smještaja mentalno oboljelih lica, postupak utvrđivanja vremena i mjesta rođenja lica koja nisu upisana u matičnu knjigu rođenih i djece koja su rođena van zdravstvene ustanove, čije vrijeme i mjesto svog rođenja ne mogu da dokažu na način predviđen propisima kojima se uređuje vođenje matičnih knjiga i postupak vođenja ostavinske rasprave pred notarom.

U odnosu na rješenje Zakona o vanparničnom postupku u dijelu kojem se reguliše postupak za oduzimanje i vraćanje poslovne sposobnosti (kojim je predviđeno da sud može odustati od saslušanja lica prema kome se postupak vodi, samo ako bi to moglo da bude štetno po njegovo zdravlje ili ako saslušanje uopšte nije moguće), praksa je pokazala da postojeća pravila nisu dobro rješenje. Naime, sud ima praksu da sasluša lice za koje se iz ljekarskih nalaza može zaključiti da nije u stanju da shvati značaj postupka čime se predlagač osim troškovima za vještačenje, izlaže i troškovima za izlazak suda na lice mjesta. Iz tih razloga predloženo je da se ovim izmjenama propiše mogućnost suda da ne sasluša ta lica što će doprinijeti efikasnijem okončanju postupka.

Nadalje, u dijelu Zakona kojim se reguliše postupak oduzimanja roditeljskog prava, (u skladu sa odredbama Porodičnog zakona), sud lišava roditeljskog prava roditelja koji je napustio dijete i time grubo zanemario vršenje roditeljskog dužnosti. Međutim, u praksi se dešava da sud ne može donijeti odluku o oduzimanju roditeljskog prava roditelju čije se prisustvo na ročište ne može obezbijediti, pozivajući se na odredbu Zakona o vanparničnom postupku koja utvrđuje obavezu da se roditelji u tom postupku obavezno saslušavaju. Dakle, i pored činjenice da postoji grubo zanemarivanje roditeljskih dužnosti, što je prema Porodičnom zakonu razlog za oduzimanje roditeljskog prava, obaveza saslušanja roditelja predviđena odredbom vanparničnog postupka, sprečavaju sud da donese odluku koja bi bila u interesu djeteta, pa je i iz tih razloga predložena izmjena ove odredbe u smislu da sud može, a nije obavezan da sasluša roditelje u postupku oduzimanja roditeljskog prava.

U cilju poboljšanja zaštite mentalno oboljelih lica, pristupilo se izmjenama i dopunama onih odredbi koji utvrđuju postupak prisilnog smještaja i ostvarivanje prava tih lica smještenih u psihijatrijsku ustanovu, Naime, po dosadašnjim rješenjima sud je donosio odluku na osnovu konzilijuma, a da pri tome nije imao neposredan uvid u stanje pacijenta o čijoj se hospitalizaciji odlučivalo. Predloženo je da lica o čijoj se hospitalizaciji odlučuje mora imati pomoć advokata, odnosno ako nije u mogućnosti da sebi obezbjedi pomoć advokata, da će mu se obezbjediti besplatna pravna pomoć u skladu sa zakonom o besplatnoj pravnoj pomoći. Takođe, predviđena je obaveza suda da održi ročište u psihijatrijskoj ustanovi, u kojoj je to lice zadržano, da ga sasluša ukoliko je ono u mogućnosti da shvati značaj i pravne posljedice učešća u postupku, a posebno da pribavi nalaz i mišljenje vještaka psihijatra koji nije zaposlen u toj psihijatrijskoj ustanovi u kojoj je lice zadržano u cilju objektivnosti nalaza i zaštite tog lica. Posebno je predviđeno da se troškovi vještačenja isplaćuju iz sredstava suda .

Nadalje, zbog već prepoznatog problema koji se javlja u praksi u sprovođenju postupka utvrđivanja vremena i mjesta rođenja lica koja nisu upisana u matični registar rođenih kao i djece koja su rođena van zdravstvenih ustanova, radna grupa je pristupila izradi odredbi koje se odnose na utvrđivanje vremena i mjesta rođenja tih lica i u Nacrtu zakona je ugrađena nova GLAVA TREĆA A, koja se bavi razradom postupka utvrđivanja vremena i mjesta rođenja lica koja nisu upisana u matičnu knjigu rođenih i koje vrijeme i mjesto svog rođenja ne mogu da dokažu na način predviđen propisima kojima se uređuje vođenje matičnih registara , u cilju zaštite i ostvarivanja prava tih lica. Ovim dopunama Zakona, ustanovljen je postupak utvrđivanja vremena i mjesta rođenja i propisana su pravila za sprovođenje tog postupka.

Obzirom da je jedan od vodećih ciljeva reforme pravosuđa u Crnoj Gori rasterećenje sudova, a imajući u vidu iskustva iz zemalja iz okruženja, koje su koristeći svoja iskustva dobijena kroz postepene promjene, izgradila rješenja u ovoj oblasti koja doprinose bržem, efikasnijem postupku rješavanja ostavinskih predmeta uz veliko rasterećenje rada sudova, Nacrtom ovog Zakona uvedena je obavezna nadležnost notara kao povjerenika suda u postupcima raspravljanja zaostavštine, stim što bi se u slučaju pojavljivanja spora u odnosu na pravo ili u odnosu na činjenice, a u skladu sa odredbama zakona, predmet vraćao na nadležnost suda. Prilikom izrade Zakonodavac je imao u vidu da, povjeravanje sprovođenja postupka raspravljanja zaostavštine notarima neće biti smanjen nivo pravne sigurnosti, niti kvalitet vršenja povjerenog pravnog posla. Izmjenama i dopunama ovog Zakona predviđeni su uslovi pod kojima se sprovođenje postupka raspravljanja zaostavštine može povjeriti notar, sam postupak povjeravanja, dužnost notara da postupa i razloži zbog kojih on može eventualno da odbije da sprovodi postupak raspravljanja zaostavštine, pravila koja treba obezbijediti da se postupak pred notarom sprovede efikasno, kao i nadzor koji sud vrši nad radom notara kao sudskog povjerenika.

III.USAGLAŠENOST SA PRAVNOM TEKOVINOM EVROPSKE UNIJE I POTVRĐENIM MEĐUNARODNIM KONVENCIJAMA

Odredbe ovog Zakona izvršene su u skladu sa: Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, Rezolucijom Generalne skupštine br. 46/119 od 17.12.1991 godine načelo 17 (načela za zaštitu mentalno oboljelih osoba i poboljšanje zaštite mentalnog zdravlja) i Preporukom br. (83) 2 Komiteta ministara državama članicama u vezi sa pravnom zaštitom osoba koje pate od mentalnih poremećaja, a koje su prisilno smještene u psihijatrijsku ustanovu.

IV.OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA

U opštem dijelu Zakona o izmjenama i dopunama zakona o vanparničnom postupku u članu 12 na predlog UNHCR-a uvodi se odredba kojom se određuje da je u postupku utvrđivanja vremena i mjesta rođenja mjesno nadležan svaki stvarno nadležan sud. Navedena odredba izvršena je u skladu sa izmjenama i dopunama koje su izvršene u Zakonu, a koje se tiču regulisanja statusa lica rođenih van zdravstvene ustanove. U tom dijelu neophodno je bilo utvrditi nadležnost suda koje će po ovim slučajevima postupati. Odredbom važećeg člana 35 predviđeno je da sud neće saslušati lica prema kome se postupak vodi ako bi to moglo da bude štetno po njegovo zdravlje ili ako saslušanje nije uopšte moguće. U cilju zaštite tog lica i efikasnijeg okončanja postupka dodat je stav dva koji predviđa da, sud neće saslušati lica prema kome se postupak vodi ako bi to moglo da bude štetno po njegovo zdravlje ili ako saslušanje uopšte nije moguće obzirom na duševno ili fizičko stanje tog lica.

Shodno odredbama Zakona u dijelu kojim se reguliše postupak prisilnog smještaja u psihijatrijsku ustanovu, članom 48 predviđena je mogućnost da tokom ovog postupka lica moraju imati pomoć advokata, a licu koje nije u mogućnosti da obezbjedi advokata obezbjediće se besplatna pravna pomoć, u skladu sa zakonom kojim se uređuje besplatna pravna pomoć. Ukoliko lica ne angažuje advokata niti ispunjava uslove za besplatnu pravnu pomoć, sud će po službenoj dužnosti postaviti advokata.

Novim članom 48a, propisana je dužnost suda da u roku od 3 dana od prijema prijave psihijatrijske ustanove ili saznanja održi ročište u psihijatrijskoj ustanovi u kojoj je prisilno zadržano mentalno oboljelo lice, i sasluša to lice ukoliko je to lice u mogućnosti da shvati značaj i pravne posljedice učešća u postupku. Članom 48b, propisana je obaveza suda da ispita sve okolnosti koje su od značaja za donošenje odluke o prisilnom smještaju mentalno oboljelog lica, a posebno da pribavi nalaz i mišljenje vještaka psihijatra koji nije zaposlen u psihijatrijskoj ustanovi gdje je to lice zadržano, na okolnosti opravdanosti razloga za prisilni smještaj i na okolnosti utvrđivanja mogućnosti mentalno oboljelog lica da shvati značaj i pravne posljedice svog učešća u postupku, a sve to u cilju obezbjeđenja objektivnosti nalaza kao i zaštite lica u postupku prisilnog smještaja u psihijatrijsku ustanovu. Takođe, unesenim odredbama je predviđeno da se troškovi vještačenja isplaćuju iz sredstava suda. Navedene unijete odredbe Zakona izvršene su na predlog Akcije za ljudska prava, koja je istakla da se prisilne hospitalizacije lica u ZU Specijalnoj bolnici za psihijatriju u Kotoru, vrše na osnovu rješenja Osnovnog suda u Kotoru koja se izrađuju po automatizmu. Naime, navedena rješenja se donose na osnovu nalaza konzilijuma, a istraživanje je pokazalo da sudija nema neposredni uvid u stanje pacijenta o čijoj se prisilnoj hospitalizaciji odlučuje, što može dovesti do zloupotreba u praksi jer se uvedenim odredbama obezbjeđuje stručno mišljenje vještaka koje nije zaposleno uz psihijatrijskoj ustanovi u kojoj je lice zadržano.

U članu 50 izmjene su izvršene radi potreba usaglašavanja sa Zakonom o zaštiti i ostvarivanju prava mentalno oboljelih lica, pa je tako predviđeno da se lice smješteno u psihijatrijsku ustanovu može podvrgnuti mjerama liječenja, u skladu sa Zakonom o zaštiti i ostvarivanju prava mentalno oboljelih lica.

Nadalje, članom 53 Zakona data je mogućnost punomoćniku lica o čijem se smještaju psihijatrijsku ustanovu odlučuje, da protiv rješenja o smještaju i otpuštanju u psihijatrijsku ustanovu izjavi žalbu.

Članom 52 Zakona, predviđeno je da sud može odlučivati o otpuštanju lica iz psihijatrijske ustanove i prije isteka tog vremena, ali samo po istom postupku koji važi za prisilni smještaj mentalno oboljelog lica u psihijatrijsku ustanovu. Navedena odredba je usaglašena sa Zakonom o zaštiti i ostvarivanju prava mentalno oboljelih lica i daje veću zaštitu kao i garanciju ovim licima da budu pušteni iz psihijatrijske ustanove i prije predviđenog vremena, ukoliko se za to stvore uslovi. U dijelu Zakona koji se bavi uređenjem porodičnih odnosa, unijeta je nova glava-GLAVA TREĆA A koja sadrži čl. 70a, 70b, 70c, 70d, 70e, 70f, 70g, 70h, 70i, koji regulišu postupak utvrđivanja vremena i mjesta rođenja, u cilju regulisanja statusa lica koja nisu upisana u matični registar i lica rođenih van zdravstvenih ustanova. Prilikom izrade ovih odredbi imale su se u vidu primjedbe i sugestije UNHCR-a koje su se odnosile na definisanje postupka naknadnog upisa u matični registar. Ovim odredbama ustanovljen je postupak utvrđivanja vremena i mjesta rođenja i propisana su pravila za sprovođenje tog postupka. Predviđeno je da se taj postupak pokreće predlogom lica koje nije upisano u matični registar rođenih ili predlogom svakog lica koje ima neposredni pravni interes, odnosno Organa starateljstva. U cilju lakšeg ostvarivanja prava predviđeno je da je mjesno nadležan svaki stvarno nadležan sud. Takođe, odredbama je predviđeno da prvostepeni sud dostavlja pravosnažno rješenje o vremenu i mjestu rođenja nadležnom matičaru u roku od 8 dana od dana pravosnažnosti, radi upisa činjenica rođenja u matični registar rođenih i propisano je da je predlagač oslobođen plaćanja taksi i drugih troškova postupka.

U članu 72 važećeg Zakona unesena je odredba koja se odnosi na to da se postupak za prestanak produženog roditeljskog prava pokreće i na predlog tog lica nad kojim je produženo roditeljsko pravo. Ova odredba unesena je zbog potrebe usaglašavanja sa Porodičnim zakonom. Naime, važećim odredbama Zakona o vanparničnom postupku, lice nad kojim je produženo roditeljsko pravo nije imalo mogućnost podnošenja predloga za prestanak produženog roditeljskog prava, dok je ta mogućnost predviđena Porodičnim zakonom, te je u tom smislu izvršeno usklađivanje sa Porodičnim zakonom.

Takođe, u naslovu GLAVE PETE i čl: 75,76 i 78 vrši se terminološko usklađivanje sa Porodičnim zakonom (Lišenje. ograničenje i vraćanje roditeljskog prava).

U dijelu Zakona koji se odnosi na odredbe koje notaru daju ovlašćenje da sprovodi postupak raspravljanja zaostavštine, članom 94 uvodi se novo rješenje kojim će sud sve postupke raspravljanja zaostavštine povjeriti notaru sa sjedištem kancelarije na području tog suda u skladu sa Zakonom.

U cilju razrade postupka raspravljanja zaostavštine kod notara dodati su novi čl. 134a, 134b, 134c, 134d, 134e i 134f kojima se propisuje mogućnost izjave prigovora protiv rješenja notara donijetog u postupku raspravljanja zaostavštine, način dostavljanja prigovora i postupak odlučivanja po prigovoru. Nadalje, odlučujući o prigovoru protiv rješenja koje je donio notar, propisano je da sud može u cjelosti ili djelimično rješenje potvrditi, preinačiti ili ukinuti. U slučaju kada ukine u cjelosti ili djelimično rješenje koje je donio notar, sud će odlučiti o ukinutom dijelu rješenja nakon što sprovede potrebne radnje. Protiv rješenja prvostepenog suda dozvoljena je žalba u roku od 15 dana od dana dostavljanja. Po žalbi odlučuje drugostepeni sud. Izuzetno, protiv rješenja suda kojim je rješenje notara u cjelosti ili djelimično ukinuto nije dozvoljena posebna žalba.

Članom 150 izmijenjen je rok za sprovođenje postupka raspravljanja zaostavštine kod notara, na način što je propisani rok od 30 produžen na 60 dana od dana prijema predmeta.

Nadalje, članom 153 predviđeno je da se u postupku raspravljanja zaostavštine kod notara dostavljanje vrši po pravilima propisanim Zakonom o parničnom postupku.

Članom 155 izvršene izmjene su usklađene sa odredbama Zakona o notarima. Date odredbe regulišu izuzeće notara i nadzor nad radom notara kao sudskog povjerenika od strane suda.

Izvršena je izmjena zakonsko važećeg rješenje člana 175, koji je u praksi njegovom primjenom izazivao probleme. Naime, primjenom ovog člana sud upućuje na parnicu predlagača da dokaže njegovo pravo koje je upisano u katastarskoj evidenciji, pa se postavlja pitanje pravnog interesa takve tužbe za utvrđenje, što može rezultirati njenim odbacivanjem, te iz tih razloga mnogo adekvatnije i cjelishodnije primijeniti opšte vanparnično procesno pravilo po kojem se na parnicu upućuje učesnik čije je pravo, po ocjeni suda, manje vjerovatno.

Izmjenom člana 181 Zakona u postupku uređenja međa izvršeno je usklađivanje sa članom 254 Zakona o svojinsko-pravnim odnosima, a u članu 182 precizirano je ko ima aktivnu legitimaciju u ovim sporovima, čime su razriješene određene dileme u praksi.

V.PROCJENA FINANSIJSKIH SREDSTVA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Predviđeno je da će ovaj zakon stupiti na snagu osmog dana od dana objavljivanja u Službenom listu Crne Gore. Za sprovođenje ovog zakona nije potrebno izdvojiti finansijska sredstva iz budžeta Crne Gore.

PREGLED ODREDBI ZAKONA O VANPARNIČNOM POSTUPKU KOJE SE MIJENJAJU

Član 1

Ovim zakonom određuju se pravila vanparničnog postupka po kojima sudovi postupaju i odlučuju o ličnim, porodičnim, imovinskim i drugim pravnim stvarima, koja se po zakonu rješavaju u vanparničnom postupku.

Odredbe ovog zakona primjenjuju se i u drugim pravnim stvarima iz nadležnosti sudova za koje zakonom nije izričito određeno da se rješavaju u vanparničnom postupku, a ne odnose se na zaštitu povrijeđenog ili ugroženog prava, niti se zbog karaktera pravne stvari ili svojstva stranke u postupku mogu primjenjivati odredbe Zakona o parničnom postupku ("Službeni list RCG", br. 22/04 i 28/05), kojim je uređen parnični postupak (u daljem tekstu: Zakon o parničnom postupku).

Član 12

U statusnim stvarima mjesno nadležan je sud na čijem području ima prebivalište lice u čijem interesu se postupak vodi, a ako nema prebivalište, sud na čijem području to lice ima boravište, ako ovim ili drugim zakonom nije drukčije određeno.

U drugim vanparničnim stvarima mjesno nadležan je sud na čijem području predlagač ima prebivalište ili boravište, odnosno sjedište, ako ovim ili drugim zakonom nije drukčije određeno.

Kad se vanparnična stvar odnosi na nepokretnosti, isključivo je nadležan sud na čijem području se nalazi nepokretnost, a ako se nepokretnost nalazi na području više sudova nadležan je svaki od tih sudova.

Član 24

Kad se rješenjem suda mijenja lični ili porodični status učesnika ili njegova prava i dužnosti, pravne posledice rješenja nastaju kad ono postane pravosnažno.

Sud može odlučiti da pravne posledice rješenja nastaju prije pravosnažnosti, ako je to potrebno radi zaštite maloljetnika ili drugih lica pod posebnom zaštitom.

Pravosnažno rješenje kojim se mijenja lični ili porodični status učesnika bez odlaganja se dostavlja organu nadležnom za vođenje matičnih knjiga rođenih za to lice.

Član 28

O troškovima postupka u statusnim stvarima sud odlučuje po slobodnoj ocjeni, vodeći računa o okolnostima slučaja i ishodu postupka.

Kada organ starateljstva učestvuje u postupku kao stranka ima pravo na naknadu troškova po odredbama Zakona o parničnom postupku, ali ne i pravo na nagradu.

Troškove koje bi trebao da predujmi organ starateljstva isplaćuju se iz sredstava suda.

Učesnici snose troškove nastale učestvovanjem organa starateljstva, s tim što sud može odrediti i drukčije.

U vanparničnim stvarima koje se odnose na imovinska prava učesnika, ukoliko za pojedine stvari zakonom nije drukčije određeno, učesnici snose troškove na jednake djelove, ali ako postoji znatna razlika u pogledu njihovog udjela u imovinskom pravu o kome se odlučuje, sud će prema srazmjeri tog udjela odrediti koliki će dio troškova snositi svaki od učesnika.

U vanparničnim stvarima iz stava 4 ovog člana sud može odlučiti da sve troškove postupka snosi učesnik u čijem interesu se postupak vodi, odnosno učesnik koji je isključivo svojim ponašanjem dao povod za pokretanje postupka.

Član 33

Ako lice, prema kojem je pokrenut postupak za oduzimanje, odnosno vraćanje poslovne sposobnosti, ima nepokretnu imovinu, sud će bez odlaganja izvijestiti organ koji vodi katastar nepokretnosti radi zabilježbe postupka.

O pokretanju postupka obavještava se i organ lokalne uprave nadležan za vođenje matičnih knjiga u kojima je upisano lice kojem se oduzima, odnosno vraća poslovna sposobnost, radi evidencije vođenja postupka.

Član 35

Sud će lično saslušati lice prema kome se postupak vodi, a ako se nalazi u zdravstvenoj ustanovi, saslušaće ga, po pravilu, u toj ustanovi gdje će održati ročište.

Sud može odustati od saslušanja lica prema kome se postupak vodi, samo ako bi to moglo da bude štetno po njegovo zdravlje ili ako saslušanje uopšte nije moguće, s obzirom na duševno ili fizičko stanje tog lica.

Član 43

Pravosnažno rješenje o oduzimanju, odnosno o vraćanju poslovne sposobnosti, sud će dostaviti organu nadležnom za vođenje matičnih knjiga radi upisa u matičnu knjigu rođenih, organu koji vodi katastar nepokretnosti, ako lice na koje se rješenje odnosi ima nepokretnost, kao i organu starateljstva.

Član 46

Kad psihijatrijska ustanova primi na liječenje mentalno oboljelo lice, bez njegove saglasnosti ili bez odluke suda, dužna je da to u roku od 48 sati prijavi sudu na čijem području se ta ustanova nalazi.

Prijava psihijatrijske ustanove mora da sadrži odluku psihijatra o prisilnom zadržavanju sa potrebnom dokumentacijom, u skladu sa Zakonom o zaštiti i ostvarivanju prava mentalno oboljelih lica ("Službeni list RCG", br. 32/05).

Član 48

Postupak se vodi po službenoj dužnosti, čim sud primi prijavu od psihijatrijske ustanove ili na drugi način sazna da je neko lice prisilno zadržano u psihijatrijsku ustanovu, bez svoje saglasnosti.

Član 50

Lice koje je smješteno u psihijatrijsku ustanovu dužno je da se podvrgne potrebnim mjerama liječenja, ali je za svaku mjeru koja bi mogla izazvati opasnost po njegov život i zdravlje ili koja bi mogla izmijeniti njegovu ličnost, potreban njegov pristanak ili pristanak njegovog zastupnika.

Za vrijeme smještaja u psihijatrijsku ustanovu mentalno oboljelom licu treba omogućiti da održava kontakte sa spoljnim svijetom, tj. da prima posjete, dopisuje se i koristi telefonom.

Član 52

Sud može i prije isteka vremena određenog za smještaj u psihijatrijsku ustanovu, na predlog psihijatrijske ustanove, da odluči o puštanju mentalno oboljelog lica iz psihijatrijske ustanove, ako utvrdi da se zdravstveno stanje lica poboljšalo u tolikoj mjeri da su prestali razlozi za njegov dalji smještaj.

Član 53

Protiv rješenja o smještaju u psihijatrijsku ustanovu i otpuštanju iz ove ustanove žalbu mogu izjaviti psihijatrijska ustanova u kojoj je smješteno mentalno oboljelo lice, smješteno lice, staralac, odnosno privremeni zastupnik i organ starateljstva, u roku od tri dana od dana prijema rješenja.

Žalba ne zadržava izvršenje rješenja, osim ako sud iz opravdanih razloga ne odluči drukčije.

Prvostepeni sud će žalbu sa spisima bez odlaganja dostaviti drugostepenom sudu, koji je dužan da donese odluku u roku od osam dana od dana prijema žalbe.

Rok za odlučivanje u ponovljenom postupku, po ukidnom rješenju drugostepenog suda, ne može biti duži od osam dana.

Član 62

Protiv rješenja donesenog u prvom stepenu žalbu mogu da izjave predlagač i staralac lica koje je nestalo.

Pravosnažno rješenje o proglašenju nestalog lica za umrlo dostaviće se organu nadležnom za vođenje matičnih knjiga, sudu nadležnom za vođenje ostavinskog postupka, notaru, organu starateljstva i organu koji vodi katastar nepokretnosti, ako je lice proglašeno za umrlo imalo nepokretnosti.

Član 66

Pravosnažno rješenje o ukidanju ili preinačenju rješenja o proglašenju nestalog lica za umrlo dostaviće se organu nadležnom za vođenje matičnih knjiga, sudu nadležnom za raspravljanje zaostavštine i organu starateljstva.

Organ starateljstva na osnovu rješenja o ukidanju rješenja o proglašenju nestalog za umrlo ukinuće starateljstvo, ako ne postoje druge zakonske smetnje.

Član 67

Ako se smrt nekog lica ne može dokazati ispravama predviđenim u propisima o matičnim knjigama, svako lice koje ima pravni interes za to, kao i zainteresovani organ može predložiti sudu da se izvede dokaz o smrti i donese rješenje kojim se utvrđuje smrt toga lica.

Član 70

Protiv rješenja kojim se nestalo lice proglašava za umrlo ili se utvrđuje smrt jednog lica, protiv rješenja kojim se ovakva rješenja ukidaju ili preinačavaju i protiv rješenja o odbijanju predloga za pokretanje postupka mogu izjaviti žalbu predlagač, staralac lica koje se proglašava za umrlo ili čija se smrt dokazuje i zainteresovano lice.

II. UREĐENJE PORODIČNIH ODNOSA

GLAVA ČETVRTA

Produženje i prestanak produženog roditeljskog prava

Član 72

Postupak za produženje i prestanak produženog roditeljskog prava pokreće se na predlog roditelja, odnosno usvojioca ili organa starateljstva.

GLAVA PETA

Oduzimanje i vraćanje roditeljskog prava

Član 75

Sud odlučuje o oduzimanju i vraćanju roditeljskog prava kad za to postoje zakonom određeni razlozi.

Član 76

Postupak za oduzimanje i vraćanje roditeljskog prava pokreće se na predlog drugog roditelja ili organa starateljstva, a postupak za vraćanje roditeljskog prava pokreće se i na predlog roditelja kojem je bilo oduzeto to pravo.

Postupak za oduzimanje i vraćanje roditeljskog prava mora se završiti najkasnije u roku od 15 dana od dana prijema predloga.

Član 78

U ovom postupku sud po službenoj dužnosti utvrđuje činjenice važne za donošenje odluke, a organ starateljstva dužan je da pomogne sudu u pribavljanju potrebnih dokaza, kao i da iznese svoje mišljenje o cjelishodnosti usvajanja predloga za oduzimanje i vraćanje roditeljskog prava.

Odluka o predlogu za oduzimanje i vraćanje roditeljskog prava donosi se na osnovu rasprave na ročištu na koje se pozivaju organ starateljstva, roditelji djeteta i njegov staralac ako je postavljen. Dijete se može pozvati ako je starije od deset godina i ako sud ocijeni da je to cjelishodno. Roditelji se u tom postupku obavezno saslušavaju, a dijete se saslušava samo kad je to neophodno za utvrđivanje odlučnih činjenica i nije štetno za duševno zdravlje djeteta.

Žalba ne zadržava izvršenje rješenja, osim ako sud u određenom slučaju ne odredi drukčije.

Član 92

Pravosnažno rješenje o proglašenju djeteta za rođeno u braku dostavlja se organu nadležnom za vođenje matičnih knjiga rođenih.

Član 93

U postupku za raspravljanje zaostavštine sud utvrđuje ko su nasljednici umrlog, koja imovina sačinjava njegovu zaostavštinu i koja prava iz zaostavštine pripadaju nasljednicima, legatarima i drugim licima.

Član 94

Sud može povjeriti notaru popis i procjenu zaostavštine, čuvanje ostavinskih isprava, novca, hartija od vrijednosti ili dragocjenosti.

Član 95

Za raspravljanje zaostavštine mjesno je nadležan sud na čijem je području ostavilac u vrijeme smrti imao prebivalište, odnosno boravište (ostavinski sud).

Ako ostavilac u vrijeme smrti nije imao ni prebivalište, ni boravište na teritoriji Republike Crne Gore nadležan je sud na čijem se području nalazi pretežni dio njegove zaostavštine.

Privremene mjere za obezbjeđivanje zaostavštine može narediti sud na čijem je području ostavilac umro, kao i sud na čijem se području nalazi imovina ostavioca.

Član 98

U postupku za raspravljanje zaostavštine sve izjave i predloge učesnika, izuzev izjava o odricanju od nasleđa, mogu uzimati na zapisnik i stručni saradnici.

Član 99

Kad je neko lice umrlo ili je proglašeno za umrlo, organ nadležan za vođenje matičnih knjiga dužan je da, u roku od 15 dana po izvršenom upisu, dostavi smrtovnicu ostavinskom sudu.

Ako organ nadležan za vođenje matičnih knjiga nije u mogućnosti da pribavi podatke za sastavljanje smrtovnice, dostaviće smrtovnicu samo sa onim podacima kojima raspolaže i iznijeće razloge zbog kojih nije mogao smrtovnicu da potpuno sastavi i navešće podatke koji bi mogli poslužiti sudu za pronalaženje nasljednika i imovine umrlog.

Ako je neko lice umrlo van teritorije jedinice lokalne samouprave u kojoj je imalo prebivalište, odnosno boravište organ nadležan za vođenje matičnih knjiga će ostavinskom sudu dostaviti samo izvod iz matične knjige umrlih, kao i podatke kojima raspolaže, a koji mogu poslužiti za sastavljanje smrtovnice.

Član 101

Ako je ostavinskom sudu dostavljena nepotpuna smrtovnica ili samo izvod iz matične knjige umrlih, sud će prema okolnostima sam sastaviti smrtovnicu, ili će sastavljanje smrtovnice povjeriti organu nadležnom za vođenje matičnih knjiga.

Sud može, kad je to cjelishodno, sam sastaviti smrtovnicu i kad je izvodom iz matične knjige umrlih ili drugom javnom ispravom dokazana smrt nekog lica ili njegovo proglašenje za umrlo.

Član 107

Popis i procjenu imovine vrši sudski službenik ili notar kojeg odredi ostavinski sud ili nadležni organ.

Popis i procjena se vrše u prisustvu dva punoljetna lica, a kada je to potrebno i uz učešće vještaka odgovarajuće struke.

Popisu i procjeni može prisustvovati svako zainteresovano lice.

Član 108

Ako učesnici prigovore popisu ili procjeni imovine, sud može, ako to smatra za potrebno, odrediti da se izvrši ponovo popis ili procjena.

Ako popis imovine nije izvršen, sud može, na osnovu podataka zainteresovanih lica, sam utvrditi imovinu koja ulazi u zaostavštinu.

Član 112

Kad je po ovom zakonu potrebno postaviti privremenog staraoca zaostavštine, postavljanje će izvršiti ostavinski sud.

Prije postavljanja privremenog staraoca sud će, po mogućnosti, zatražiti mišljenje u pogledu ličnosti staraoca od lica koja su pozvana na nasljeđe.

3. Postupak sa testamentom

Član 113

Organ koji sastavlja smrtovnicu provjeriće da li je poslije umrlog ostao pisani testament, zapis o testamentu ili isprava o usmenom testamentu.

Testament koji je umrli ostavio dostaviće se sudu zajedno sa smrtovnicom.

4. Postupak ostavinskog suda po prijemu smrtovnice

Član 119

Po prijemu smrtovnice sud će ispitati da li je nadležan za raspravljanje zaostavštine, pa ako ustanovi da nije nadležan dostaviće predmet nadležnom sudu.

Ako sud ustanovi da je za raspravljanje zaostavštine nadležan inostrani organ, rješenjem će se oglasiti nenadležnim i obustaviti postupak

Član 120

Ako je ostavilac postavio izvršioca testamenta, sud će to ovom saopštiti i pozvati ga da se u određenom roku izjasni da li se prima te dužnosti.

Član 121

Ako se očekuje rođenje djeteta koje bi bilo pozvano na nasleđe, ostavinski sud će o tome obavijestiti organ starateljstva.

Ako organ starateljstva drukčije ne odredi, o pravima još nerođenog djeteta staraće se jedan od njegovih roditelja.

Član 122

Ako prema podacima iz smrtovnice umrli nije ostavio imovinu, ostavinski sud će obustaviti raspravljanje zaostavštine.

Sud će tako postupiti i u slučaju ako je umrli ostavio samo pokretnu imovinu i sa njima izjednačena prava, a ni jedno od lica pozvanih na nasljeđe ne traži da se sprovede rasprava.

Ako je sud obustavio postupak zbog toga što se zaostavština sastoji samo iz pokretne imovine i sa njima izjednačenih prava, lica pozvana na nasljeđe zadržavaju pravo da mogu da ostvaruju prava koja im pripadaju kao nasljednicima.

Kad sud odluči da se ne raspravlja zaostavština obavijestiće o tome organ starateljstva, ako među nasljednicima ima lica koja nijesu sposobna da se sama staraju o svojim poslovima, a nemaju roditelje.

Član 123

Kad se po zakonu može tražiti izdvajanje zaostavštine od imovine naslednika, sud će na predlog ovlašćenih lica narediti to izdvajanje, primjenjujući pri tom shodno odredbe ovog zakona o privremenim mjerama za obezbjeđenje zaostavštine.

Član 124

Mjere za obezbjeđenje zaostavštine ostavinski sud može odrediti tokom čitavog postupka.

Ostavinski sud može tokom ostavinskog postupka mijenjati i ukidati mjere obezbjeđenja zaostavštine koje je odredio sam ili neki drugi sud na zahtjev učesnika.

Ako su rješenjem određene mjere za obezbjeđenje zaostavštine, a usljed odlaganja izazvanih žalbom postoji opasnost da se izvršenje ovih mjera osujeti, sud će odlučiti da žalba ne zadržava izvršenje.

5. Raspravljanje zaostavštine

Član 125

Za raspravljanje zaostavštine sud će odrediti ročište.

U pozivu na ročište sud će zainteresovana lica obavijestiti o pokretanju postupka i postojanju testamenta, ako postoji, i pozvati da odmah dostave sudu pisani testament, zapis o testamentu, odnosno ispravu o usmenom testamentu, ako se kod njih nalazi ili da naznače svjedoke usmenog testamenta.

Sud će u pozivu upozoriti zainteresovana lica da mogu do završetka postupka dati sudu izjavu da li se primaju nasljeđa ili se nasljeđa odriču usmeno na ročištu, ili notarski zapis o nasljedničkoj izjavi, a ako na ročište ne dođu ili ne daju izjavu da se pretpostavlja da se prihvataju nasljeđa i da će sud o njihovim pravima odlučiti prema podacima kojima raspolaže. Posebno će ih upozoriti da izjava o djelimičnom odricanju od nasljeđa i izjava o odricanju od nasljeđa pod uslovom ne proizvodi pravno dejstvo.

O pokretanju postupka za raspravljanje zaostavštine, ako je umrli ostavio testament, sud će obavijestiti i na ročište pozvati i ona lica koja bi mogla po zakonu polagati pravo na nasljeđe.

Ako je ostavilac postavio izvršioca testamenta, sud će i njega obavijestiti o pokretanju postupka.

Član 126

Ako se ne zna da li ima nasljednika, sud će oglasom pozvati lica koja polažu prava na nasljeđe da se prijave sudu u roku od šest mjeseci od objavljivanja oglasa.

Oglas će se istaći na oglasnu tablu suda, objaviti u "Službenom listu Republike Crne Gore", a po potrebi i na drugi način.

Na isti način sud će postupiti ako je nasljedniku postavljen privremeni staralac zbog toga što je boravište nasljednika nepoznato, a nasljednik nema punomoćnika, ili zbog toga što se nasljednik ili njegov zakonski zastupnik, koji nemaju punomoćnika, nalazi u inostranstvu, tako da se dostavljanje nije moglo izvršiti (član 81 stav 3 tač. 1 i 2 Zakona o parničnom postupku).

Po isteku roka iz stava 1 ovog člana, sud će raspraviti zaostavštinu na osnovu izjave postavljenog staraoca i podataka kojima sud raspolaže.

Član 127

U postupku za raspravljanje zaostavštine sud će raspraviti sva pitanja koja se odnose na zaostavštinu, a naročito o pravu na nasljeđe, o veličini naslijeđenog dijela i o pravu na legat.

O ovim pravima odlučuje sud, po pravilu, pošto od zainteresovanih lica uzme potrebne izjave.

O pravima lica koja nijesu došla na ročište, a uredno su pozvana, sud će odlučiti prema podacima kojima raspolaže, uzimajući u obzir njihove pisane izjave koje stignu do donošenja odluke.

Prilikom raspravljanja zaostavštine zainteresovana lica mogu davati izjave bez prisustva drugih zainteresovanih lica i nije potrebno da se u svakom slučaju tim licima daje prilika da se izjasne o izjavama drugih zainteresovanih lica.

Ako sud posumnja da je lice, koje po zakonu polaže pravo na nasljeđe, jedini ili najbliži srodnik umrlog, saslušaće lica za koja smatra da bi mogla imati jednako ili jače pravo na nasljeđe, a ta lica pozvaće i oglasom shodno odredbi člana 126 ovog zakona.

Član 128

Ako se nasljednik primio nasljeđa ili se odrekao nasljeđa, izjavu o tome mora potpisati on sam ili njegov zakonski zastupnik ili punomoćnik.

Potpis na izjavi o primanju nasljeđa ili o odricanju od nasljeđa, koja je u pisanom obliku podnijeta sudu, kao i potpis na punomoćju, moraju biti ovjereni od strane suda, odnosno notara.

U izjavi treba navesti da li se nasljednik prima, odnosno odriče dijela koji mu pripada, po zakonu ili na osnovu testamenta, ili se izjava odnosi na nužni dio.

Izjavu o odricanju od nasljeđa nasljednik može dati pred ostavinskim sudom, pred svakim drugim stvarno nadležnim sudom i notarom. Ovu izjavu sa istim pravnim dejstvom nasljednik može dati i pred konzularnim predstavnikom ili diplomatskim predstavnikom, koji vrši konzularne poslove, odnosno stranim notarom.

Prilikom davanja izjave o odricanju od nasljeđa sud će naslednika upozoriti da se može izričito odreći nasljeđa samo u svoje ime.

Član 129

Sud će prekinuti raspravljanje zaostavštine i uputiti učesnike da pokrenu parnicu ili postupak pred drugim nadležnim organom, ako su među učesnicima sporne činjenice od kojih zavisi neko njihovo pravo.

Sud će postupiti na način iz stava 1 ovog člana naročito ako su sporne činjenice:

1) od kojih zavisi pravo na nasljeđe, a naročito punovažnost ili sadržina testamenta ili odnos nasljednika i ostavioca na osnovu koga se po zakonu nasljeđuje;

2) od kojih zavisi osnovanost zahtjeva nadživjelog bračnog druga i potomaka ostaviočevih da im se iz zaostavštine izdvoje predmeti domaćinstva koji služe za zadovoljavanje svakodnevnih potreba;

3) od kojih zavisi veličina nasljednog dijela, a naročito uračunavanje u nasljedni dio;

4) od kojih zavisi osnovanost isključenja nužnih nasljednika ili osnovanost razloga za nedostojnost;

5) o tome da li se neko lice odreklo nasljeđa.

Ako u navedenim slučajevima ne postoji spor o činjenicama, već se učesnici spore o primjeni prava, ostavinski sud raspraviće pravna pitanja u postupku za raspravljanje zaostavštine.

Član 130

Ako među učesnicima postoji spor o pravu na legat ili o drugom pravu iz zaostavštine, sud će uputiti stranke da povedu parnicu ili postupak pred drugim nadležnim organom, ali neće prekidati raspravljanje zaostavštine.

Član 131

Ako se nasljednici spore o činjenicama ili o primjeni prava, sud će prekinuti raspravljanje zaostavštine i uputiti učesnike da povedu parnicu ili postupak pred drugim nadležnim organom u slučajevima:

1) ako između nasljednika postoji spor o tome da li neka imovina ulazi u zaostavštinu;

2) ako između nasljednika postoji spor povodom zahtjeva ostaviočevih potomaka koji su sa njim živjeli u zajednici, da im se iz zaostavštine izdvoji dio koji odgovara njihovom doprinosu u povećanju vrijednosti ostaviočeve imovine.

Član 132

Sud će uputiti na parnicu, odnosno na postupak pred drugim nadležnim organom učesnika čije pravo smatra manje vjerovatnim.

Ako sud prekine postupak, odrediće rok u kome treba pokrenuti parnicu, odnosno postupak pred drugim nadležnim organom.

Ako učesnik u određenom roku postupi po rješenju suda, prekid postupka trajaće dok parnica, odnosno postupak pred drugim nadležnim organom ne bude pravosnažno završen.

Ako učesnik u određenom roku ne postupi po rješenju suda, nastaviće se raspravljanje zaostavštine i, ako stranka do završetka tog postupka ne podnese dokaz da je pokrenula parnicu, odnosno postupak pred drugim nadležnim organom dovršiće se raspravljanje zaostavštine bez obzira na zahtjeve u pogledu kojih je učesnik upućen na parnicu, odnosno postupak pred drugim nadležnim organom.

Kad je ostavinski sud raspravio zaostavštinu po stavu 4 ovog člana, kao i kad je raspravio zaostavštinu, a trebalo je da učesnike uputi na parnicu, pravosnažnost odluke ostavinskog suda ne sprječava da se o odnosnom zahtjevu pokrene parnica ili postupak pred drugim nadležnim organom.

6. Rješenje o nasljeđivanju i o legatu

Član 133

Kad sud utvrdi kojim licima pripada pravo na nasljeđe ogласиće ta lica za nasljednike rješenjem o nasljeđivanju.

Rješenje o nasljeđivanju sadrži:

1) lično ime ostavioca, ime jednog od roditelja, zanimanje, datum rođenja i državljanstvo ostavioca, a za lica koja su bila u braku i njihovo djevojačko prezime;

2) označenje nepokretnosti sa podacima iz katastra nepokretnosti, kao i označenje pokretnih stvari, sa pozivom na popis;

3) lično ime, zanimanje i prebivalište nasljednika, odnos nasljednika prema ostaviocu, da li nasljeđuje kao zakonski ili testamentalni nasljednik, ako ima više nasljednika i dio u kome učestvuje u nasljeđu;

4) da li je i ukoliko pravo nasljednika odloženo zbog neprispjelog vremena ili je ograničeno na izvjesno vrijeme ili je odloženo zbog neispunjenog uslova ili je zavisno od raskidnog uslova, odnosno naloga koji se ima smatrati kao raskidni uslov ili je ograničeno pravo plodouživanja u čiju korist;

5) lično ime, zanimanje i prebivalište lica kojima je pripao legat, plodouživanje ili koje drugo pravo iz zaostavštine, sa tačnim naznačenjem tog prava.

Ako u postupku za raspravljanje zaostavštine svi nasljednici sporazumno predlože diobu i način diobe, sud će ovaj sporazum unijeti u rješenje o nasljeđivanju.

Član 134

Rješenje o nasljeđivanju dostaviće se svim nasljednicima i legatarima, kao i drugim licima koja su u toku postupka istakla zahtjev iz zaostavštine.

Pravosnažno rješenje o nasljeđivanju dostaviće se nadležnom organu.

Član 135

Kad budu podnijeti dokazi o izvršenju i obezbjeđenju obaveza koje su nasljedniku naložene testamentom u korist lica koja nijesu sposobna da se sama staraju o svojim poslovima ili za postizanje neke opšte korisne svrhe, sud će narediti da se u katastar nepokretnosti izvrše potrebni upisi, kao i da se ovlašćenim licima predaju pokretne stvari koje se nalaze na čuvanju kod suda, notara ili trećeg lica.

Član 137

Ako nasljednici ne osporavaju legat, sud može i prije donošenja rješenja o nasljeđivanju, a na zahtjev legatara, donijeti posebno rješenje o legatu.

U tom slučaju shodno će se primjenjivati odredbe o dostavljanju pravosnažnog rješenja o nasljeđivanju nadležnom organu, o upisima u katastar nepokretnosti i o predaji pokretnih stvari, koje se nalaze na čuvanju kod suda, notara ili trećeg lica.

Član 138

Kad sud utvrdi da nema nasljednika ili kad se ne zna da li ima nasljednika, a u roku propisanom ovim zakonom ne javi se niko ko polaže pravo na nasljeđe, donijeće rješenje da se zaostavština preda jedinici lokalne samouprave na čijoj je teritoriji

ostavilac imao prebivalište, a ako nije imao prebivalište, jedinici lokalne samouprave na čijoj teritoriji je imao boravište.

Ako je ostavilac imao nepokretnu imovinu van mjesta prebivališta, odnosno boravišta, nepokretnosti će se predati jedinici lokalne samouprave na čijoj se teritoriji nalazi.

Ako ostavilac nije imao ni prebivalište ni boravište na teritoriji Republike Crne Gore, pokretne stvari predaće se jedinici lokalne samouprave na čijoj se teritoriji nalaze.

7. Nasljednopravni zahtjevi poslije pravosnažnosti rješenja o nasljeđivanju

Član 140

Ako se po pravosnažnosti rješenja o nasljeđivanju ili rješenja o legatu pronađe imovina, za koju se u vrijeme donošenja rješenja nije znalo da pripada zaostavštini, sud neće ponovo raspravljati zaostavštinu već će ovu imovinu novim rješenjem raspodijeliti na osnovu ranije donesenog rješenja o nasljeđivanju.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, sud će ponovo raspraviti zaostavštinu imovine za koju se nije znalo u vrijeme donošenja rješenja da pripada zaostavštini, u slučaju da nasljednik koji se bio odrekao nasljeđa izjavi da se prihvata nasljeđa novopronađene imovine.

Ako ranije nije raspravljena zaostavština, sud će raspraviti zaostavštinu samo ako se pronađena imovina sastoji iz nepokretnosti.

Ako se pronađena imovina sastoji iz pokretne imovine male vrijednosti, sud će raspraviti zaostavštinu samo na zahtjev zainteresovanih lica.

9. Sprovođenje ostavinskih rasprava

Član 147

Predsjednik osnovnog suda, nakon ocjene stanja u svom sudu (saglasno broju sudija, stručnih saradnika, broja i dužine trajanja neriješenih predmeta i sl.), može sve ostavinske predmete povjeriti na rad notarima sa sjedištem kancelarija u području tog suda.

Član 148

Notari kao sudski povjerenici sprovode radnje i donose odluke u ostavinskom postupku shodno odluci suda o povjeravanju i odredbama ovog zakona.

Sud može iz važnih razloga uvijek oduzeti notarima dalje sprovođenje ostavinske rasprave koje mu je povjereno i raspravu sam provesti ili povjeriti drugom notarima.

Važni razlozi iz stava 2 ovog člana odnose se na prestanak vršenja notarskih poslova, shodno Zakonu o notarima ("Službeni list RCG", broj 68/05).

Protiv odluke suda iz st. 1 i 2 ovog člana nije dopuštena žalba.

Član 149

Notar povjerene mu radnje u nasljednim stvarima izvršava u skladu sa odredbama ovog zakona po kojim sud sprovodi taj postupak.

U postupku koji se sprovodi pred notarom stranka može biti zastupana po odredbama koje se primjenjuju na zastupanje u vanparničnom postupku.

Član 150

Povjereni postupak sprovođenja ostavinske rasprave notar je dužan da sprovede u roku od 30 dana, računajući od dana prijema predmeta.

U slučaju da notar iz opravdanih razloga ne uspije u roku iz stava 1 ovog člana sprovesti sve radnje, dostaviće o tome izvještaj sudu u kojem će obrazložiti razloge zbog kojih nije završio postupak.

Član 151

Kao povjerenik suda u ostavinskom postupku notar, na osnovu odluke suda o povjeravanju, sprovodi radnje i donosi odluke propisane ovim zakonom.

U slučajevima iz odredbe čl. 129, 130 i 131 stav 1 tačka 1 ovog zakona notar će vratiti spis nadležnom sudu.

U slučajevima iz člana 131 stav 1 tačka 2 ovog zakona notar može donositi odluke samo uz saglasnost svih stranaka u postupku, a u nedostatku saglasnosti vratiće spise nadležnom sudu.

Nakon pravosnažnosti rješenja kojim je postupak okončan, notar će vratiti spis nadležnom sudu.

Član 152

Sud će sprovođenje ostavinskih rasprava povjeravati notarima prema odredbama Zakona o notarima u službenom sjedištu notara.

Kad na području suda više notara ima svoja sjedišta, predmeti će im se dodjeljivati u rad ravnomjerno po abecednom redu ličnog imena notara.

Član 153

Poziv i druge isprave koje sastavlja kao sudski povjerenik, notar dostavlja strankama shodno dostavljanju propisanom u Zakonu o parničnom postupku.

Član 154

U vršenju povjerenog posla notar je ovlašćen da pribavlja potrebne podatke i isprave od drugih nadležnih organa. Podnesci kojima to traži oslobođeni su od plaćanja taksi.

Član 155

Notar ne može, osim iz posebno opravdanih razloga, odbiti povjereni posao.

O opravdanosti razloga iz stava 1 ovog člana odlučuje predsjednik suda koji mu je posao povjerio.

Nadzor nad radom notara kao sudskog povjerenika obavlja predsjednik suda koji mu je povjerio posao.

Kad notar odbije povjereni posao ili kad mu sud oduzme povjereni posao, predsjednik suda će narediti notaru predaju spisa.

Ako notar ne preda spise sudu, predsjednik suda će postupak predaje sprovesti po službenoj dužnosti.

Član 156

U slučaju prestanka vršenja poslova notara ili promjene službenog sjedišta notara, kojem je sud povjerio sprovođenje ostavinskog postupka, postupiće se po odredbama Zakona o notarima.

Član 157

Naknada za rad i naknada troškova notara određuju se shodno odredbama Zakona o notarima.

Član 172

Odredbe ove glave zakona primjenjuju se i na vlasnike posebnih djelova zgrade u pogledu upravljanja i korišćenja zajedničkih djelova zgrade koji služe zgradi kao cjelini ili samo nekim posebnim djelovima zgrade, u kom slučaju se suvlasnicima smatraju samo vlasnici tih djelova zgrade, ako se uređenjem njihovih uzajamnih odnosa ne dira u prava vlasništva drugih djelova zgrade.

Odnosi između vlasnika posebnih djelova zgrade uređuju se u skladu sa Zakonom o etažnoj svojini ("Službeni list RCG", br. 71/04).

Član 175

Ako sud, postupajući po predlogu, utvrdi da je među zajedničarima sporno pravo na stvarima koje su predmet diobe ili pravo na imovinu, udio o zajedničkim stvarima, odnosno imovini ili je sporno koje stvari, odnosno prava ulaze u zajedničku imovinu, prekinuće postupak i uputiti predlagača da u roku od 15 dana pokrene parnicu.

Ako predlagač u roku iz stava 1 ovog člana ne pokrene postupak, smatraće se da je predlog povučen.

Član 178

Ako učesnici ne postignu sporazum o načinu diobe, sud će ih saslušati, izvešće potrebne dokaze, a kada je to nužno i vještačenje, pa će, na osnovu rezultata cjelokupnog postupka, u skladu sa odgovarajućim zakonskim propisima materijalnog prava, donijeti rješenje o diobi i načinu diobe zajedničke stvari ili imovine, nastojeći da zadovolji opravdane zahtjeve i interese zajedničara.

Ako je zajedničku stvar ili imovinu nemoguće podijeliti fizički ili ako bi se time znatno smanjila njihova vrijednost, sud može odrediti da stvari ili imovina pripadne samo jednom nosiocu prava, s tim što će odrediti iznos koji ovaj treba da isplati

drugom nosiocu prava na zajedničkoj stvari, kao i mjesto i vrijeme isplate ili odlučiti da se stvar, odnosno imovina proda i tako dobijeni iznos podijeli. Prodaja se vrši po odredbama Zakona o izvršnom postupku ("Službeni list RCG", br. 23/04).

Uređenje međa

Član 181

U ovom postupku sud utvrđuje granicu između susjednih nepokretnosti kad su međni znaci uništeni, oštećeni, pomjereni ili sporni, a susjedi ne mogu sporazumno da utvrde granicu.

Član 182

Predlog za uređenje međa između susjednih katastarskih parcela može podnijeti svaki od vlasnika, odnosno držalac tih parcela, a kad je to zakonom određeno i ovlašćeni organ.

Predlog mora da sadrži podatke o vlasnicima, odnosno držaocima susjednih parcela i o katastarskim parcelama između kojih se međa uređuje, sa oznakama tih parcela iz katastra nepokretnosti kao i razloge zbog kojih se postupak pokreće, kao i vrijednost sporne međaške površine.

ČETVRTI DIO PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 235

Ako je prije stupanja na snagu ovog zakona donijeto prvostepeno rješenje kojim se postupak pred prvostepenim sudom okončava, dalji postupak sprovede se po dosadašnjim propisima i pravnim pravilima vanparničnog postupka.

Ako po stupanju na snagu ovog zakona bude ukinuto prvostepeno rješenje iz stava 1 ovog člana, dalji postupak sprovede se po ovom zakonu.

Naziv dokumenta	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku
Nosioci komunikacionih aktivnosti	Ministarstvo pravde
Ključne poruke	Programom rada Vlade za 2014. godinu predviđeno je donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku u skladu sa Preporukama Savjeta UN za zaštitu ljudskih prava i Akcionog plana za implementaciju preporuka za UPR. Jedan od bitnih razloga zbog kojeg se pristupilo izmjenama i dopunama ovog Zakona je potreba da se odredbe ovog Zakona usaglase sa pojedinim rješenjima iz važećih zakona kao što su: Zakon o notarima, Zakon o matičnim registrima, Zakon o zaštiti i ostvarivanju prava mentalno oboljelih lica, Porodični zakon, kao i da se pritom povede računa i o terminološkoj usklađenosti Zakona o vanparničnom postupku sa ovim zakonima. Izmjene i dopune Zakona o vanparničnom postupku su izvršene u dijelu zakona kojima se reguliše postupak oduzimanja i vraćanja poslovne sposobnosti, postupak za oduzimanje roditeljskog prava, postupak prisilnog smještaja mentalno oboljelih lica, postupak utvrđivanja vremena i mjesta rođenja lica koja nisu upisana u matičnu knjigu rođenih i djece koja su rođena van zdravstvene ustanove, čije vrijeme i mjesto svog rođenja ne mogu da dokažu na način predviđen propisima kojima se uređuje vođenje matičnih knjiga i postupak vođenja ostavinske rasprave pred notarom
Efekti	Zaštita i ostvarivanje prava mentalno oboljelim licima prilikom odlučivanja smještaja u psihijatrijsku bolnicu; zaštita djece u postupku odlučivanja oduzimanja roditeljskog prava; ostvarivanje prava lica koja nijesu upisana u matični registar rođenih; rasterećenje sudova od predmeta vođenja zaostavštine.
Novine	Zbog već prepoznatog problema koji se javlja u praksi u sprovođenju postupka utvrđivanja vremena i mjesta rođenja lica koja nisu upisana u matični registar rođenih, kao i djece koja su rođena van zdravstvenih ustanova, u predlogu je ugrađena nova glava, koja se bavi razradom postupka utvrđivanja vremena i mjesta rođenja lica koja nisu upisana u matičnu knjigu rođenih i koje vrijeme i mjesto svog rođenja ne mogu da dokažu na način predviđen propisima kojima se uređuje vođenje matičnih registara, u cilju zaštite i ostvarivanja prava tih lica. Ovim dopunama Zakona, ustanovljen je postupak utvrđivanja vremena i mjesta rođenja i propisana su pravila

	za sprovođenje tog postupka. Nadalje, predlogom ovog Zakona uvedena je obavezna nadležnost notara kao povjerenika suda u postupcima raspravljanja zaostavštine, stim što bi se u slučaju pojavljivanja spora u odnosu na pravo ili u odnosu na činjenice, a u skladu sa odredbama zakona, predmet vraćao na nadležnost suda.
Rizici	Nema rizika.
Ciljne grupe	Građani, sudovi.
Relevantnost dokumenta za inostranu javnost	Nije relevantno.
Period realizacije	Predlog predviđa da zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.
Dodatne napomene	

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ ANALIZI PROCJENE UTICAJA PROPISA

PREDLAGAČ PROPISA

MINISTARSTVO PRAVDE

NAZIV PROPISA

Nacrt Zakona o izmjenama i dopunama zakona o vanparničnom postupku

1. Definisanje problema

- Koje probleme treba da riješi predloženi akt?
- Koji su uzroci problema?
- Koje su posljedice problema?
- Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri?
- Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa ("status quo" opcija)?

Kontekst

Regulativni okvir: Zakon o vanparničnom postupku („Službeni list CG” broj 27/06), uređuje pravila vanparničkog postupka po kojima sudovi postupaju i odlučuju o ličnim, porodičnim, imovinskim i drugim pravnim stvarima, koja se po zakonu rješavaju u vanparničnom postupku.

Imajući u vidu primjedbe državnih organa i sudova koji ovaj zakon primjenjuju, izmjene i dopune su izvršene u dijelu zakona koji reguliše postupak oduzimanja i vraćanja poslovne sposobnosti, postupak za oduzimanje roditeljskog prava, postupak prisilnog smještaja mentalno oboljelih lica, postupak utvrđivanja vremena i mjesta rođenja lica koja nisu upisana u matični registar rođenih i djece koja su rođena van zdravstvene ustanove i postupak vođenja ostavinskih rasprava.

Donošenjem zakona o izmjenama i dopunama zakona o vanparničnom postupku, izmjenama i dopunama odredbi imalo se za cilj : da se mentalno oboljelim licima poboljša zaštita i ostvarivanje prava tih lica prilikom odlučivanja smještaja u psihijatrijsku bolnicu; da u postupku oduzimanja roditeljskog prava sud nije obavezan da sasluša roditelja koji je napusti dijete i time grubo zanemario roditeljsku dužnost, već može da donese odluku i bez saslušanja roditelja koja bi bila u intetresu djeteta: da lica koja nijesu upisana u matični registar rođenih kao i djeca koja su rođena van zdravstvenih ustanova, a koja vrijeme i mjesto svog rođenja ne mogu da dokažu na način predviđen propisima kojima se uređuje vođenje matičnih registara, mogu u postupku utvrditi vrijeme i mjesto rođenja; da se u cilju rasterećenja sudova nadležnost vođenja ostavinskih rasprava daje u nadležnost notara i razrađen je postupak povjeravanja kao i obaveze notara da u određenim slučajevima vraća predmet sudu (napr. kada je u pitanju izdvajanje zaostavštine iz

imovine). Prilikom izrade teksta zakona imalo se u vidu broj ostavinskih predmeta sa kojima su sudovi u velikoj mjeri opterećeni. Povjeravanjem na rad ovih predmeta notarima, došlo bi do rasterećenja sudova s jedne strane a sa druge strane brže i efikasnije rješavanje predmeta, obzirom da se na rješavanje ovih predmeta čeka duži period.

2. Ciljevi

- Koji ciljevi se postižu predloženim propisom?
- Navesti usklađenost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade, ako je primjenljivo.
- Zaštita i ostvarivanje prava mentalno oboljelim licima prilikom odlučivanja smještaja u psihijatrijsku bolnicu; zaštita djece u postupku odlučivanja oduzimanja roditeljskog prava; ostvarivanje prava lica koja nijesu upisana u matični registar rođenih; rasterećenje sudova od predmeta vođenja zaostavštine.

3. Opcije

- Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? (uvijek treba razmatrati „status quo” opciju i preporučljivo je uključiti i neregulativnu opciju, osim ako postoji obaveza donošenja predloženog propisa).

- Obrazložiti preferiranu opciju?

- Donošenje Zakona o izmjenama i dopunama je u skladu sa preporukama Savjeta UN za zaštitu ljudskih prava i Akcionog plana za implementaciju preporuka za UPR.

4. Analiza uticaja

- Na koga će i kako će najvjerojatnije uticati rješenja u propisu - nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektne.
- Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima).
- Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti.
- Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija.
- Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.

- Pozitivni efekti: zaštita i ostvarivanje prava mentalno oboljelim licima prilikom odlučivanja smještaja u psihijatrijsku bolnicu; zaštita djece u postupku odlučivanja oduzimanja roditeljskog prava; ostvarivanje prava lica koja nijesu upisana u matični registar rođenih; rasterećenje sudova od predmeta vođenja zaostavštine; skraćenje dužine rješavanja ostavinskih predmeta.

- Negativni efekti: nema
- Primjena propisa građanima ne izaziva veći trošak koju plaćaju notarima za svoj rad u ovim predmetima u odnosu na trošak koji su imali kada ovi predmeti vode sudovi.

5. Procjena fiskalnog uticaja

- Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?
- Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda? Obrazložiti.
- Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? Obrazložiti.
- Da li su neophodna finansijska sredstva obezbijeđena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?
- Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proistići finansijske obaveze?
- Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?
- Obrazložiti metodologiju koja je korišćena prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda.
- Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda? Obrazložiti.
- Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na nacrt/predlog propisa?
- Da li su dobijene primjedbe uključene u tekst propisa? Obrazložiti.

- Kada je u pitanju fiskalni uticaj nije potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore.
- Implementacijom ne proizilaze međunarodne finansijske obaveze.
- Nije predviđeno donošenje podzakonskih akata.
- Naknada za rad notara kao povjerenika suda je u istom iznosu koja je predviđena za iste predmete u sudu (Zakon o sudskim taksama).

6. Konsultacije zainteresovanih strana

- Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertska podrška i ako da, kako.
- Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljane konsultacije).
- Naznačiti glavne rezultate konsultacija, i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni. Obrazložiti.

- Prilikom donošenja predloženog propisa nije korišćena eksterna ekspertska podrška.
- Prilikom donošenja predloženog propisa formirana je radna grupa od predstavnika Ministarstva pravde, sudija Vrhovnog suda Crne Gore, sudija Osnovnog suda, predstavnik Ministarstva rada i socijalnog staranja i predstavnika Notarske komore.
- Predlozi i sugestije su dali UNHC, Akcija za ljudska prava, predstavnici pravosuđa, Ministarstvo rada i socijalnog staranja; Notarska komora

7: Monitoring i evaluacija

- Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?
- Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?
- Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?
- Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?

- Ne postoje prepreke za implementaciju propisa.
- Vršenje nadzora od strane suda, ministarstva pravde
- Vremenski period riješenih predmeta.
- Ministarstvo pravde i Notarska komora Crne Gore.

Datum i mjesto

7.8.2014.

MINISTAR PRAVDE

Duško Marković

IZVJEŠTAJ O ODRŽANOJ JAVNOJ RASPRAVI POVODOM NACRTA ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O VANPARNIČNOM POSTUPKU

U skladu sa Preporukama Savjeta UN za zaštitu ljudskih prava i Akcionog plana za implementaciju preporuka za UPR, programom rada Vlade za 2014 godinu predviđeno je donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku

Ministar pravde je rješenjem formirao radnu grupu, sa zadatkom da izradi teksta Nacrta zakona izmjenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku koju su činili generalni direktor Direktorata za pravosuđe Branka Lakočević; sudije Vrhovnog suda, Rada Kovačević i Radojka Nikolić; sudija Osnovnog suda Danijela Vukčević; samostalni savjetnik u Ministarstvu pravde, Jadranka Vukčević i Biljana Vuksanović samostalni savjetnici u Ministarstvu pravde i Vesna Cimbalević samostalni savjetnik u Ministarstvu rada i socijalnog staranja.

U skladu sa Uredbom o postupku i načinu sprovođenja javne rasprave u pripremi zakona („Službeni list” CG 12/12) Ministarstvo pravde je 01.10.2013 godine uputilo javni poziv naučnoj i stručnoj javnosti, državnim organima, političkim strankama, nevladinim organizacijama, međunarodnim organizacijama, medijima i svim zainteresovanim licima da se uključe u postupak pripreme nacrta Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku objavljivanjem na web stranici ministarstva i na portalu e-uprave. U periodu od 30 dana predviđenom za konsultacije kojima se obezbjeđuje informisanje najšire javnosti o planiranim aktivnostima na pripremi zakona, u cilju potpunije razmjene informacija, učestvovanja zainteresovanih strana u pripremi zakona i otklanjanja negativnih posljedica u primjeni zakona pisanim i elektronskim putem dostavljeni su predlozi, sugestije i komentari od strane UNHCR-a, Akcije za ljudska prava, Ministarstvo rada i socijalnog staranja-Centar za socijalni rad Nikšić i Notarske komore koji su učestvovali u konsultacijama koje je radna grupa razmotrila i uzela u obzir prilikom sačinjavanja teksta Nacrta zakona. Radna grupa je održala dvanaest radnih sastanaka, nakon čega je pripremila tekst nacrta zakona.

Pregled primjedbi i sugestija u postupku konsultovanja zainteresovane javnosti

Predstavnici Akcije za ljudska prava su pismenim putem dostavili primjedbe u dijelu zakona koji se odnosi na odredbe kojima se uređuje prisilni smještaj u psihijatrijsku ustanovu gdje po postojećim rješenjima sud donosi odluku na osnovu konzilijuma, a da pri tome nema neposredan uvid u stanje pacijenta o čijoj se hospitalizaciji odlučuje. Oni su predložili da lice o čijoj se hospitalizaciji odlučuje može imati pomoć advokata, a da se licu koje nije u mogućnosti da

obezbjedi pomoć advokata, obezbjedi besplatna pravna pomoć. Takođe primjedbe su išle u pravcu da se predvidi obaveza suda da održi ročište u psihijatrijskoj ustanovi, u kojoj je to lice zadržano, da ga sasluša ukoliko je ono u mogućnosti da shvati značaj i pravne posljedice učešća u postupku, a posebno da pribavi nalaz i mišljenje vještaka psihijatra koji nije zaposlen u toj psihijatrijskoj ustanovi u kojoj je lice zadržano u cilju objektivnosti nalaza i zaštite tog lica. Posebno je potrebno predvidjeti da se troškovi tog vještačenja isplaćuju iz sredstava suda. Takođe su predložili brisanje stava 1 člana 50 zakona jer nije u skladu sa odredbama Zakona o zaštiti i ostvarivanju prava mentalno oboljelih lica.

Odgovor obrađivača zakona

Sugestije predstavnika Akcije za ljudska prava nakon razmatranja pomenutih odredbi su prihvaćene, a stav 1 člana 50 preformulisani je i usklađen sa odredbama Zakona o zaštiti i ostvarivanju prava mentalno oboljelih lica.

Ministarstvo rada i socijalnog staranja je dostavilo primjedbe u dijelu zakona koji se odnosi na odredbe kojima je propisano da se u postupku oduzimanja roditeljskog prava roditelji obavezno saslušavaju. U cilju zaštite interesa djeteta oni su predložili izmjene u pravcu da sud može, a nije obavezan da sasluša roditelje u postupku oduzimanja roditeljskog prava. Prilikom pojasnjenja istog istakli su probleme koji se javljaju u praksi kada npr. boraviste roditelja nije poznato ili usled grubog zanemarivanja roditeljskih dužnosti nema mogućnosti da se roditelj sasluša što sprječava sud da u ovom postupku donese odluku koja je u interesu maloljetnog djeteta. Nadalje, iznijeli su predlog da se u članu 35 stav 2 zakona u postupku za oduzimanje poslovne sposobnosti predvidi da se lice prema kome se postupak vodi, ako saslušanje nije moguće s obzirom na duševno i fizičko stanje tog lica, propiše da se takvo lice ne saslušava.

Odgovor obrađivača zakona

Predlozi i sugestije predstavnika Ministarstva rada i socijalnog staranja su prihvaćene i predviđene u Nacrtu zakona.

Predstavnici UNHCR-a su svoje primjedbe dostavili pismenim putem i istakli predlog da se u nacrtu definise postupak utvrđivanja vremena i mjesta rođenja lica koja nisu upisana u matični registar rođenih kao i djece koja su rođena van zdravstvenih ustanova, a koja vrijeme i mjesto svog rođenja ne mogu da dokažu na način predviđen propisima kojima se uređuje vođenje matičnih registara, u cilju zaštite i ostvarivanja prava tih lica.

Odgovor obrađivača zakona

Predlog je u potpunosti prihvaćen na način što je u tekstu ugrađena nova glava i odredbe kojima se u potpunosti i cjelishodno regulise postupak utvrđivanja vremena i mjesta rođenja lica koja nisu upisana u matični registar rođenih kao i djece koja su rođena van zdravstvenih ustanova.

Predstavnici Notarske komore istakli su primjedbe u dijelu zakona kojim je predviđena mogućnost da predsjednik suda nakon ocjene stanja u sudu može notarima povjeriti vođenje ostavinskog postupka. Primjedba predstavnika notarske komore išla je u pravcu da se ova odredba izmijeni na način da se uvede obavezna nadležnost notara kao povjerenika suda u vođenju postupka za raspravljanje zaostavštine s tim što bi se u slučaju pojavljivanja spora u odnosu na pravo ili u odnosu na činjenice a u skladu sa ostalim odredbama zakona, predmet vraćao na nadležnost sudu.

Odgovor obrađivača zakona

Predlog u je većini prihvaćen i u zakonu su izvršene izmjene u dijelu kojim se detaljno reguliše postupak obaveznog vođenja ostavinskih rasprava od strane notara kao povjerenika suda.

Javna rasprava Nacrta Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku

Ministarstvo pravde je u skladu sa Uredbom o postupku i načinu sprovođenja javne rasprave u pripremi zakona dana 20.5.2014. godine sprovelo Javnu raspravu u trajanju od 40 dana. Uz javni poziv, na web stranici ministarstva objavljen je i Program javne rasprave, nacrt zakona sa obrazloženjem i kontakt za ostavljanje primjedbi i sugestija.

Javna raspravaje **zaključena dana 29. juna 2014. godine** i odvijala se u skladu sa predviđenim Programom javne rasprave.

Tokom javne rasprave obavljane su konsultacije sa članovima radne grupe na način što su se razmjenivala mišljenja na određena zakonska rješenja i razmatrale dostavljene primjedbe, sugestije i predlozi.

U okviru javne rasprave, **dana 18. juna 2014. godine** u saradnji sa UNHCR-om organizovan je **Okrugli sto u Podgorici**, na kome su učestvovali članovi radne grupe predstavnici Osnovnog suda Podgorice, predstavnici Notarske komore, predstavnici UNHCR-a, predstavnici UNICEF-a, predstavnici nevladinih organizacija kao i predstavnici medija.

Okrugli sto je otvorila Branka Lakočević generalni direktor za pravosuđe u Ministarstvu pravde koja je istakla razloge koji su doveli do izrade teksta Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku. Takođe je istakla da su prilikom izrade ovog teksta Zakona posebno uzete u obzir primjedbe stručne javnosti, UNHCR-a i Akcije za ljudska prava kao i državnih organa koji ovaj zakon primjenjuju u praksi (Centar za socijalni rad, Ministarstvo unutrašnjih poslova). Navela je da se izradi Zakona pristupilo i zbog potrebe da se odredbe ovog Zakona usaglase sa pojedinim rješenjima iz važećih zakona (Zakon o notarima, Zakon o matičnim registrima, Zakon o zaštiti i ostvarivanju prava mentalno oboljelih lica i Porodični zakon). Ona je navela da su Izmjene i dopune Zakona o vanparničnom postupku su izvršene u dijelu zakona kojima se reguliše postupak oduzimanja i vraćanja poslovne sposobnosti, postupak za oduzimanje roditeljskog prava, postupak prisilnog smještaja mentalno oboljelih lica, postupak utvrđivanja vremena i mjesta rođenja lica koja nisu upisana u matičnu knjigu rođenih i djece koja su rođena van zdravstvene ustanove, čije vrijeme i mjesto svog rođenja ne mogu da dokažu na način predviđen propisima kojima se uređuje vođenje matičnih knjiga. Posebno je napomenula, obzirom da je jedan od vodećih ciljeva reforme pravosuđa u Crnoj Gori rasterećenje sudova, a imajući u vidu iskustva iz zemalja iz okruženja, koje su koristeći svoja iskustva dobijena kroz postepene promjene, izgradila rješenja u ovoj oblasti koja doprinose bržem, efikasnijem postupku rješavanja ostavinskih predmeta uz veliko rasterećenje rada sudova, Nacrtom ovog Zakona predviđen je da predsjednik suda povjerava predmete raspravljanja zaostavštine notarima, zakonom su takođe predviđeni slučajevi kada je notar obavezan da vrati predmet sudu i sud sprovesti i okončati postupak (kada je podniet zahtjev za izdvajanje zaostavštine od imovine nasljednika i kada je potrebno odrediti mjere obezbjeđenja zaostavštine), a propisani su i slučajevi kada notar vraća predmet sudu i su odlučuje da li će predmet povjeriti na rad drugom notarui ili sam okončati predmet.

Predstavnici UNHCR su na početku izrazili zahvalnost što je radna grupa prihvatila komentare koje su dostavili kao i na razmjeni informacija koja je omogućila upućivanje inicijalnih komentara na radnu verziju Nacrta Zakona.

Oni su istakli primjedbu na član 70g stav 2 Nacrta ovog zakona u kojem se navodi da „u postupku za utvrđivanje, sticanje i gubitak crnogorskog državljanstva, nadležni organ nije vezan pravosnažnim rješenjem o vremenu i mjestu rođenja”. Naveli su da smatraju da ova odredba može da dovede do mogućnosti eventualne zloupotrebe od strane nadležnog organa uprave te stoga predložili brisanje ove odredbe.

Odgovor obrađivača zakona

Članovi radne grupe su dali detaljno pojašnjenje ove odredbe i istakli da se ova odredba odnosi na to da rješenje o činjenici rođenja na teritoriji Crne Gore koje je donijeto od strane nadležnog organa, ne obavezuje organ uprave da po automatizmu donese i rješenje o državljanstvu. Istakli su da se odredbom u stvari daje autonomija organu uprave da cijeni ispunjenost i drugih uslova koji su neophodni za sticanje crnogorskog državljanstva, a koje se odnose na porijeklo tog lica. Nakon analize člana na koji je data primjedba radna grupa je prihvatila navedenu primjedbu i brisala odrebu s tim što su naveli da smatraju da bi ova odredba trebala biti predmet Zakona o crnogorskom državljanstvu.

Predstavnici Osnovnog suda su pohvalili tekst nacrtu zakona i istakli da je precizno i jasno uređen novi postupak „Utvrdjivanja vremena i mjesta rođenja” i izvršena dopuna odredbi koje uređuju postupak prisilnog smještaja u psihijatrijsku ustanovu čime je izvršeno usklađivanje ovog zakona sa Zakonom o zaštiti prava mentalno oboljelih lica. Istakli su da su u dijelu „Raspravljjanje zaostavštine” jasno razgraničene nadležnosti suda i notara u postupcima raspravljjanja zaostavštine i na kvalitetan način uređen postupak po prigovoru i žalbi protiv rješenja notara odnosno suda.

U odnosu na član 175 oni su predložili da zbog problema koji se javljaju u praksi kada sud postupajući po predlogu utvrdi da među zajedničarima postoji sporno pravo na stvarima koje su predmet diobe ili pravo na imovinu, udio u zajedničkim stvarima, odnosno imovini ili je sporno koje stvari, odnosno prava ulaze u zajedničku imovinu, prekinuće postupak i uputiti predlagača da u roku od 15 dana pokrene parnicu. Stavom 2 ovog člana propisano je da ako predlagač u predviđenom roku ne pokrene postupak, smatra će se da je predlog povučen. Propisujući da pravilo da se na parnicu uvijek upućuje predlagač, zakonodavac je vjerovatno pošao od toga da je predlagač pokrenuo postupak za diobu, pa će kao tužilac moći efikasnije da vodi parnicu. Oni su istakli i pojasnili da ovo zakonsko rješenje izaziva probleme u praksi i predložili da se u konkretnom slučaju

primijeni opšte vanparnično procesno pravilo po kome se na parnicu upućuje učesnik čije je pravo, po ocjeni suda, manje vjerovatno.

Odgovor obrađivača zakona

Predlog predstavnika Osnovnog suda je prihvaćen pa je Nacrtom zakona u članu 175 stav 1 predviđeno da se riječ: "predlagača" zamjenjuje riječima: "stranku čije pravo smatra manje vjerovatnim".

Predstavnik NVO Pravni centar istakao je primjedbu na dužinu roka od 30 dana iz člana 70a stav 5 predloga koji se odnosi na pribavljane izvještaja od strane suda o tome da li je lice upisano u matični registar.

Odgovor obrađivača zakona

Što se tiče pomenutog roka od 30 dana radna grupa je navela da je ovo uobičajeni period u kome sud dobija pomenute izvještaje i istaknuto da se kao takav ne može postaviti kraće. Predlog izmjene roka nije prihvaćen

Umjesto zaključka

Na osnovu komentara, primjedbi i sugestija dobijenih nakon javne rasprave, Ministarstvo pravde dorađuje tekst nacrtu zakona i priprema ga za formu predloga.